ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 58ον. ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ, 1922 Ἀριθ. 1.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΟΥ «ΑΣΤΕΡΟΣ».

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ «Ἀστέρος» εὔχεται εἰς ἕνα ἕκαστον συνδρομητὴν εὐτυχὲς καὶ εὐλογημένον τὸ Νέον Ἔτος 1922.

Εἴθε τὸ ἔτος τοῦτο νὰ φέρῃ τὰς εὐλογίας του οὐ μόνον εἰς τὰ ἄτομα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν, τὸ ὁποῖον σήμερον διέρχεται μίαν τῶν τραγικωτέρων κρίσεων τῆς μακραίωνος αὐτοῦ ἱστορίας. Ὑφιστάμεθα τὰς φυσικὰς καὶ μοιραίας συνεπείας τῆς ἰδίας ἡμῶν πολιτικῆς μωρίας, ἀλλὰ καὶ συμπαρασύρομεν εἰς τὸν ὄλεθρον καὶ τοὺς ἀλυτρώτους ἀδελφοὺς ἡμῶν. Εἴθε τὸ ἔτος 1922 νὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς μὲν μετάνοιαν καὶ ἀνάνηψιν καὶ παρὰ Θεοῦ συγχώρησιν, εἰς ἐκείνους δὲ ἀπολύτρωσιν ἀπὸ τῶν δεινῶν κινδύνων, οἵτινες τοὺς ἐπαπειλοῦσιν.

Ἡ λήξασα ἑξαμηνία τῆς νέας ἐκδόσεως τοῦ μικροῦ ἡμῶν περιοδικοῦ ὑπῆρξεν ἐκτάκτως ἐνθαρρυντικὴ ἠθικῶς, ὥστε νὰ μᾶς ἀποζημιοῖ πλήρως διὰ τὴν ὑλικὴν ζημίαν, ἣν ὑπέστημεν διὰ τῆς ὑπερεντάσεως τῶν ἐξόδων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφέντων συνδρομητῶν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος τόσον ὑπερέβη τὰς προσδοκίας ἡμῶν, ὥστε ἀπεφασίσαμεν νὰ αὐξήσωμεν τὴν ἔκδοσίν μας ἀπὸ 1000 εἰς 1500 τεύχη μηνιαίως. Τὸ δὲ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συμπάθεια, ἣν ἔδειξαν πάμπολλοι συνδρομηταὶ διὰ τὸ ἔργον τοῦ «Ἀστέρος» διά τε τῶν ἐπιστολῶν των καὶ διὰ τοῦ ζήλου, μεθ᾿ οὗ εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς κυκλοφορίας τοῦ περιοδικοῦ, μᾶς συνεκίνησε βαθύτατα. Εἰς πάντας αὐτοὺς ἐκφράζομεν τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχαριστίας. Ἀνταποκρινόμενοι δὲ καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο, θέλομεν προσπαθήσει νὰ καταστήσωμεν τὸν «Ἀστέρα» ὅσον τὸ δυνατὸν ἐπαγωγότερον καὶ ὠφελιμώτερον πνευματικῶς, καὶ νὰ διορθώσωμεν ὅσας τυχὸν ἐλλείψεις παρουσίασε κατὰ τὸ λῆξαν ἑξάμηνον.

Ἐπικαλούμεθα τὴν ἐγκάρδιον συνδρομὴν καὶ ὑποστήριξιν παντὸς φίλου τῆς ἀληθείας εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν, ὅπως, ἐκ μικρῶν ὁρμώμενοι, καταλήξωμεν εἰς ἁπτὰ ἀποτελέσματα εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως ζωντανοῦ Χριστιανισμοῦ (ἀνεξαρτήτως ὀνομασίας) ἐν τῷ ἔθνει ἡμῶν, καθ᾿ ὅτι μόνον διὰ τοιαύτης ἐπικρατήσεως εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθοῦν τὰ κακά, ἅτινα μᾶς μαστίζουν ἐθνικῶς, κοινωνικῶς καὶ ἀτομικῶς. Εἴθε δὲ ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελῶνος νὰ ἐπιπροσθέσῃ εἰς τὰς ἀσθενεῖς προσπαθείας ἡμῶν τὴν παντοδύναμον Αὐτοῦ εὐλογίαν!

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

590/870

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

«Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος».
(Λουκ. ιγ΄ 8).

Αἱ λέξεις αὗται ἐλήφθησαν ἔκ τινος παραβολῆς, ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, περὶ μιᾶς συκῆς, τὴν ὁποίαν ἄνθρωπός τις εἶχε πεφυτευμένην εἰς τὸν ἀμπελῶνά του, καὶ τὴν ὁποίαν, ἀφοῦ ἐπὶ τρία ἔτη δὲν ἔδωκε καρπόν, διέταξε τὸν κηπουρὸν νὰ ἐκκόψῃ, ὅπως τοὐλάχιστον μὴ καταργῇ (ἀχρηστοποιῇ) τὴν γῆν. Καὶ ὁ κηπουρὸς μεσιτεύει ὑπὲρ τῆς συκῆς, ὅπως ἀφεθῇ ἀκόμη ἐπὶ ἓν ἔτος, ἐὰν δὲ καὶ πάλιν δὲν καρποφορήσῃ, παρ' ὅλην τὴν καλλιέργειάν της, τότε νὰ ἐκκοπῇ ὁριστικῶς.

Διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ὁ Χριστὸς ἐζήτει νὰ διδάξῃ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι αὐτοί, ἂν καὶ ***περιούσιος λαὸς τοῦ Θεοῦ***, περιβαλλόμενοι καὶ προφυλαττόμενοι ὑπὸ τοῦ Νόμου καὶ τῆς Διαθήκης Αὐτοῦ, ὡς ἡ συκῆ ὑπὸ τοῦ ἀμπελῶνος, πλουτισθέντες δι' ἀναριθμήτων ἀποκαλύψεων, θαυμάτων, σημείων καὶ εὐεργεσιῶν Αὐτοῦ, καὶ καλλιεργηθέντες ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ μακρᾶς σειρᾶς ἐργατῶν Αὐτοῦ (κριτῶν, βασιλέων, προφητῶν καὶ διδασκάλων), ἔμενον ὅμως ***ἄκαρποι καὶ στεῖροι*** εἰς ἔργα πίστεως καὶ εὐσεβείας· καὶ ὅτι συντόμως ἤθελεν ἀποκηρύξει καὶ καταστρέψει αὐτοὺς ὁ Θεός, ἐὰν μὴ ἤθελον μετανοήσει καὶ καρποφορήσει πνευματικῶς. Καὶ γνωρίζομεν ὅτι πράγματι μετ' ὀλίγον ἐπῆλθεν ἐπὶ τὸν λαὸν Ἰσραὴλ ἡ προαγγελλομένη αὕτη καταστροφή, ὅταν, μετὰ τὰς τόσας ἄλλας ἀποστασίας καὶ ἁμαρτίας των, συνεπλήρωσαν τὸ ποτήριον τῆς ἐνοχῆς των διὰ τῆς ἀπορρίψεως καὶ σταυρώσεως τοῦ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλ' οἱ λόγοι τῆς παραβολῆς ταύτης ***ἐφαρμόζονται ἐξ ἴσου καὶ εἰς ἡμᾶς*** ὡς Χριστιανούς, ὡς ἔθνος Χριστιανικόν, ὡς Ἐκκλησίαν Χριστιανικήν. Ποῖος ὀρθοφρονῶν καὶ εἰλικρινὴς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐνατενίσῃ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ σημερινοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου καὶ νὰ μὴ αἰσθανθῇ βαθεῖαν ἐντροπὴν διὰ τὴν ἐν πολλοῖς ἄκαρπον καὶ στεῖραν ὄψιν αὐτοῦ; Καὶ ποία ψυχή, εἰλικρινῶς ἀναθεωροῦσα τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς κατάστασιν, δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ ὅτι πολὺ ὁμοιάζει πρὸς τὴν συκῆν ταύτην τῆς παραβολῆς;

Ὁ Χριστιανικὸς πολιτισμὸς βεβαίως εἶναι ἀπείρως ἀνώτερος τοῦ πολιτισμοῦ τῶν πρὸ Χριστοῦ ἀνθρώπων, ἀλλὰ πάσχει ἀπὸ εἰδεχθεῖς ἀσχημίας, ἀπαίσια στίγματα, τρομερὰ ἕλκη, ἅτινα δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δὲν ἐπιτρέπονται εἰς τοὺς φέροντας τὸ ὄνομα Αὐτοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ πάσχει ἐν πολλοῖς ἀπὸ νέκρωσιν καὶ ἀδιαφορίαν, ἀπὸ πάθη ἀνθρώπινα καὶ ποταπά, ἀπὸ ἔριδας καὶ σχίσματα· πάντα δὲ ταῦτα ἐλαττώνουν τρομακτικῶς τὴν ζωτικότητα καὶ τὴν καρποφορίαν αὐτῆς, ὅπως τὰ παράσιτα καὶ αἱ ἀσθένειαι τὴν τῶν δένδρων. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς παρέχει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του πάντα τὰ μέσα τῆς πνευματικῆς καρποφορίας. Ζῶμεν εἰς τὸ

πλῆρες πνευματικὸν φῶς, ἔχομεν ἐλευθέραν τὴν χρῆσιν τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ἔχομεν κηρύγματα, δόγματα, θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο δύναται νὰ καταστήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἀήττητον δυναμιν, ἐξαγνίζουσαν καὶ μεταμορφώνουσαν τὸν ἁμαρτωλὸν κόσμον. Ἐὰν λοιπὸν παρ' ὅλα τὰ πλούσια ταῦτα μέσα ἡ Ἐκκλησία ἐξακολουθῇ νὰ ἦναι ἄκαρπος, ἢ νὰ δίδῃ ὅλως δυσανάλογον καὶ ἀνεπαρκῆ καρπὸν εἰς τὸν Κύριον τοῦ ἀμπελῶνος, δύναταί τις ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὁ Θεός, ὅπως ἀπέκοψε καὶ ἀπέρριψε τὴν ἀρχαίαν του Ἐκκλησίαν, τὸν λαὸν Ἰσραήλ, ὁμοίως θὰ κατακόψῃ καὶ θὰ ἀποκηρύξῃ τὴν σημερινὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις φέρει τὸ ὄνομά Του;

Ὁ Θεός, ὅπου παρέχει πνευματικὰ δῶρα καὶ προνόμια, ζητεῖ ἀνάλογον ἀπόδοσιν. «Εἰς πάντα, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδόθη πολύ, πολὺ θέλει ζητηθῆ παρ' αὐτοῦ» (Λουκ. ιβ' 48). Ὡς Ἐκκλησία, ὡς ἔθνος, ὡς ἄτομα, ἀπολαύοντες τὸ φῶς καὶ τὰς εὐλογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ, θὰ κριθῶμεν πολὺ αὐστηρότερον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἢ οἱ ἀπαίδευτοι καὶ εἰδωλολάτραι Κινέζοι, Ἰνδοί, Ἀφρικανοὶ καὶ ἄλλοι λαοί, οἵτινες δὲν ἔλαβον τὰ προνόμια ταῦτα. Ἀπὸ ἡμᾶς δικαίως ἀναμένει πλουσίους καρποὺς —τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος (Γαλάτ. ε' 22. Ἐφεσ. ε' 9)— καὶ οὐαὶ εἰς ἡμᾶς, ἐὰν μὴ παρουσιάσωμεν τοὺς καρποὺς τούτους! Οἱ ἄνθρωποι πολὺ εὐκόλως λησμονοῦν τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι ***ὅσῳ μεγαλήτεραι αἱ εὐκαιρίαι καὶ τὰ πνευματικὰ ἐφόδια τοῦ ἀνθρώπου, τόσῳ μεγαλητέρα ἡ εὐθύνη του διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν.*** Ἐὰν ἔθνος τι, ἐνῷ καλεῖται Χριστιανικὸν καὶ ἔχει εἰς χεῖράς του τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, πράττῃ ἢ ἀνέχηται τὴν ἀδικίαν, τὴν διαφθοράν, τὴν ἀσέβειαν— ἐὰν δὲν ζητῇ νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὸν δημόσιον καὶ εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ εἰς τὸν οἰκογενειακόν του βίον τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστοῦ, ἂς μὴ ἀναμένῃ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο καμμίαν εὐλογίαν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοὐναντίον ἂς ἦναι βέβαιον ὅτι γρήγορα ἢ ἀργὰ θὰ ἐπισύρῃ ἐφ' ἑαυτὸ τὴν δικαίαν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλως τε βλέπομεν τοῦτο καὶ εἰς τὴν ***σημερινὴν κατάστασιν τοῦ ἔθνους ἡμῶν.*** Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε πάντα τὰ μέσα, ὅπως διακριθῶμεν ὡς ἔθνος καὶ ὡς κοινωνία Χριστιανική. Ὡς ἔθνος μᾶς ηὐλόγησε, μᾶς ἐπροστάτευσε, μᾶς ηὐνόησε, μᾶς ἐμεγάλωσεν. Ἀλλ' ἡμεῖς ἐλησμονήσαμεν τὸν νόμον Του, ἐκωφεύσαμεν εἰς τὴν φωνήν Του, περιεφρονήσαμεν καὶ ἐσπαταλήσαμεν μωρῶς τὰς δωρεάς Του. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἐφάνη ἤδη ἐν μέρει. Μετεπέσαμεν εἰς ἐξουθένωσιν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, ὥστε πάντες νὰ ὁμιλοῦν περὶ ἡμῶν μὲ περιφρόνησιν καὶ εἰρωνείαν, ἐχάσαμεν σχεδὸν ὅλα ὅσα μᾶς ἐδώρησεν ἡ δεξιὰ τοῦ Κυρίου, περιήλθομεν εἰς δυστυχίαν ὑλικὴν καὶ ἀνασιάτωσιν κοινωνικὴν καὶ πολιτειακήν, καὶ οὐδέποτε τὸ μέλλον τῆς φυλῆς μας ὑπῆρξε σκοτεινότερον καὶ ζοφερώτερον, ὅσον τὴν σήμερον. Ἀσφαλῶς δὲ μᾶς περιμένει πλήρης καταστροφή, ἐὰν ἐξακολουθήσωμεν νὰ ἤμεθα ἄκαρποι καὶ στεῖροι εἰς πᾶν ὅ,τι ὑγιὲς καὶ ἠθικὸν καὶ εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν.

Ἀλλὰ καὶ ***ὡς ἄτομα,*** ποίους καρποὺς ἔχομεν νὰ ἐπιδείξωμεν; Ποίαν χρῆσιν ἐκάμομεν τῶν δώρων τοῦ Θεοῦ; Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα εἶναι σοβαρώτατα καὶ βε-

βαίως ὀλίγοι ἐκ τῶν ὀνομαζομένων Χριστιανῶν δύνανται νὰ δώσουν ἱκανοποιητικὴν εἰς αὐτὰ ἀπάντησιν, διότι «εἰς πολλὰ πταίομεν ἅπαντες».

Καθ' ἣν στιγμὴν εἰσερχόμεθα εἰς νέον ἔτος, αἱ σκέψεις, τὰς ὁποίας γεννᾷ ἡ παραβολὴ τῆς ἀκάρπου συκῆς, εἶναι πολὺ ἐπίκαιροι. Ἂς ἀνασκοπήσωμεν τὸ λῆξαν ἔτος καὶ ἂς κάμωμεν τὸν ἰσολογισμὸν αὐτοῦ, ὅπως πράττει κάθε φρόνιμος ἔμπορος. ***Ποῖα εἶναι τὰ κέρδη καὶ αἱ ζημίαι ἡμῶν***; Ὡς ἄνθρωποι ὑποκείμενοι εἰς πτώσεις, ἔχομεν βεβαίως πολλὰς ἁμαρτίας, ἐλλείψεις, ὀλισθήματα, ἐν ἔργῳ, ἐν λόγῳ καὶ ἐν διανοίᾳ, εἰς τὸ παθητικόν μας. Ἀλλ' ἀπέναντι αὐτῶν ἔχομέν τι εἰς τὸ ἐνεργητικόν; Ἔχομεν νὰ ἐπιδείξωμεν αὔξησιν ἢ πρόοδόν τινα εἰς τὸν Χριστιανικόν μας βίον, ἔργα καὶ ζωὴν ἀνταξίαν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, εἰς ὃ ἐκλήθημεν; Ἀπεδώκαμεν καρπὸν εἰς τὸν Κύριον τοῦ ἀμπελῶνος; ᾐσθάνθη ἡ οἰκογένεια, ἡ ἐκκλησία, ἡ κοινωνία, ἡ γνωριμία ἡμῶν ὠφέλειαν πνευματικὴν ἐκ τῆς ἡμετέρας ζωῆς καὶ τοῦ ἡμετέρου παραδείγματος; Οἱ λόγοι καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν ἐνεθάρρυναν, παρηγόρησαν καὶ ὡδήγησαν καμμίαν ψυχὴν εἰς τὸν Χριστόν; Ἢ μήπως περιωρίσθημεν εἰς φύλλα πολλὰ καὶ πυκνά, εἰς λόγια παχειὰ καὶ εὐσεβῆ, χωρὶς καρπόν, χωρὶς ζωὴν καὶ ἔργα ἀνάλογα τῶν λεγομένων μας; Ἂς μὴ ἐλπίζωμεν ὅτι δυνάμεθα νὰ παρακάμψωμεν τὸν τοιοῦτον ἀπολογισμόν· διότι ὅπως ὁ ἔμπορος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κάμῃ τὸν ἰσολογισμόν του, ἄλλως θὰ τὸν κάμουν ἄλλοι δι' αὐτόν, οὕτω καὶ ὁ Χριστιανὸς καὶ ὁ μὴ τοιοῦτος, ἐὰν θελήσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐξέτασιν τῆς πνευματικῆς του καταστάσεως, θὰ εὑρεθῇ ταχέως ἀντιμέτωπος τοῦ Θεοῦ, ὅστις καταστρώνει τὸν πνευματικὸν ἰσολογισμὸν ἑκάστου ἀνθρώπου μετ' ἀμειλίκτου ἀκριβείας καὶ δικαιοσύνης.

Μὲ τὴν λῆξιν τοῦ παλαιοῦ ἔτους ὁ Θεὸς διὰ πολλοὺς ἐξ ἡμῶν λέγει· «Ἰδού, τόσα ἔτη περιμένω ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον καρποὺς ἀξίους τῶν δωρεῶν Μου καὶ τῆς μακροθυμίας Μου. Εἶναι καιρὸς νὰ τὸν ἐκκόψω, διὰ νὰ μὴ παρασύρῃ καὶ ἄλλους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ διὰ τοῦ ἐλεεινοῦ του παραδείγματος». Καὶ ἂν οὕτω μᾶς ἐκκόψῃ ὁ Θεός, θὰ ἦναι πληρέστατα ἐν τῷ δικαίῳ, οὐδεὶς δ' ἐξ ἡμῶν θὰ ἔχῃ λόγον νὰ παραπονεθῇ κατ' Αὐτοῦ. Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν μεσιτεύων ὑπὲρ ἡμῶν παρὰ τῷ Πατρί: «Ἄφες αὐτόν, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος· ἴσως μετανοήσῃ καὶ δώσῃ καρπόν!»

Ἂς ἀποδεχθῶμεν λοιπὸν ἐν εὐγνωμοσύνῃ καὶ μετανοίᾳ τὴν νέαν ταύτην παράτασιν τῆς ἐπιγείου ζωῆς καὶ δοκιμασίας ἡμῶν, καὶ ἂς λάβωμεν τὴν ἀπόφασιν ὅπως μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θείου Κηπουροῦ, τὸ Νέον Ἔτος, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσερχόμεθα, ἴδῃ πλουσίαν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν ἀτομικήν, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ζωήν, ὥστε ἐκ τῶν καρπῶν ἡμῶν ὁ κόσμος νὰ γνωρίσῃ ἡμᾶς ὅτι ὄντως εἴμεθα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπαξίως φέρομεν τὸ σεπτὸν Αὐτοῦ ὄνομα. Ἀμήν!

ΠΕΡΙ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

«Ἀπεκρίθη λοιπὸν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Ἂν ἦναι ἁμαρτωλός, δὲν ἐξεύρω· ἓν ἐξεύρω, ὅτι ἤμην τυφλός, καὶ τώρα βλέπω.»

(Ἰωάν. θ'. 25).

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα εἶναι ἄγνωστον, εἶχε πεῖραν παράδοξον καὶ θαυμαστήν. Ἦτο τυφλὸς ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ διὰ μιᾶς εἶχεν ἀνακτήσει τὴν χρῆσιν τῶν ὀφθαλμῶν του. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἕτοιμος νὰ μαρτυρήσῃ περὶ τῆς πείρας του—νὰ περιγράψῃ τὴν μέθοδον τῆς θεραπείας του, πῶς ἀνέβλεψεν. Ἡ δὲ μαρτυρία του ἦτο λίαν σαφὴς καὶ φυσική. Δὲν ἦτο δυνατόν, οὔτε εἶναι σήμερον δυνατὸν ἢ λογικόν, νὰ τὸν κατηγορήσῃ κανείς, ὡς συνεννοηθέντα μὲ τὸν Ἰησοῦν πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ κόσμου. Ἕνας ἀπατεὼν δὲν ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ ἀφήγησιν τῶν λεπτομερειῶν τόσον ὀρθὴν καὶ σαφῆ. Ἐπίσης οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τοῦ Ἰησοῦ, τὸν ἀνέκριναν αὐστηρῶς, ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶπε τὰ ἴδια, ἐπειδὴ ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Ὅταν δὲ ἐπὶ δικαστηρίου ὁ μάρτυς λέγῃ πάντοτε τὰ ἴδια, καὶ δίδῃ λεπτομερείας, τὰς ὁποίας μόνον αὐτὸς εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ, συνήθως πείθονται οἱ δικασταί, ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν.

Πρὸς τούτοις, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ ὁποῖος ἦτο τυφλός, δὲν ἐγνώριζε προσωπικῶς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ποτὲ προηγουμένως δὲν εἶχεν ἴδει Αὐτόν. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν τὸν εἶχε συναντήσει μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τὸν ἐθεράπευσεν. Ὁ τυφλὸς εἶχεν ἀκούσει μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ. Διὰ τοῦτο εἶπε πρὸς τοὺς Φαρισαίους· «Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς ἔκαμε πηλὸν καὶ ἐπέχρισε τοὺς ὀφθαλμούς μου,» ἀλλ' ὅταν ἠρώτησαν ποῦ εἶναι, δὲν ἤξευρε νὰ τοὺς πληροφορήσῃ. Καὶ ὅταν ὁ Ἰησοῦς, εὑρὼν αὐτὸν πάλιν, ἠρώτησεν αὐτόν· «Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;» ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· «Τίς εἶναι, Κύριε, διὰ νὰ πιστεύσω εἰς αὐτόν;» Προφανῶς λοιπὸν δὲν ὑπῆρχε συνεννόησις μεταξύ των, ἵνα ἐξαπατήσουν τὸν κόσμον, ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ τυφλοῦ, ὅστις ἀνέβλεψεν, ἦτο ἀνεπιτήδευτος, σαφὴς καὶ ἀληθής. Ἤξευρεν ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς ἐχθροὺς τοῦ Ἰησοῦ, οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ καταδιώξουν καὶ αὐτὸν — ὅτι ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ· πλὴν ἔδωκε θαρραλέως τὴν μαρτυρίαν του, ἂν καὶ ἤξευρεν ὅτι θὰ τὸν ἐκβάλουν ἀπὸ τὴν συναγωγήν. Ἡ θέσις τοῦ ἀποσυναγώγου ἦτο δεινή, ἀλλ' αὐτὸς ἦτο ἕτοιμος νὰ ὑποφέρῃ ὅ,τιδήποτε χάριν τῆς ἀληθείας. Ἐὰν θὰ τὸν κάμουν ἀποσυνάγωγον, ὥστε εἰς οὐδένα νὰ ἐπιτρέπεται νὰ συνομιλήσῃ ἢ νὰ συμφάγῃ μαζύ του, πάλιν εἶναι πρόθυμος νὰ ἀνακηρύξῃ ὡς εὐεργέτην καὶ προφήτην τὸν φίλον του καὶ νὰ εἴπῃ κατηγορηματικῶς πρὸς τοὺς ἐξεταστάς του· «Ἐκ τοῦ αἰῶνος δὲν ἠκούσθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς γεγεννημένου τυφλοῦ. Ἐὰν οὗτος δὲν ἦτο παρὰ Θεοῦ, δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ οὐδέν». Αὐτὸς εἶχε ***δοκιμάσει*** τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἡ μαρτυρία του ἦτο φυσική, ναί, καὶ ἐπιβεβλημένη, ἕνεκα τῆς εὐγνωμοσύνης του.

Ἠσθάνετο τὴν ἰδίαν ἱερὰν ὑποχρέωσιν, ἣν καὶ οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης, ὅταν ἀπεκρίθησαν πρὸς τὸ συνέδριον τῶν Ἰουδαίων· «Ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ λαλῶμεν ὅσα εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν».

Πῶς ἔχει ἆρά γε τὸ πρᾶγμα διὰ σὲ καὶ δι' ἐμέ; Εἶναι εὔκολον δι' ἡμᾶς νὰ σιωπήσωμεν, καὶ νὰ μὴ μαρτυρήσωμεν περὶ τοῦ Ἰησοῦ; Εἶναι ἆρά γε εὔκολον δι' ἡμᾶς νὰ κρύψωμεν τὸ φῶς μας; Τότε ἴσως δὲν ἔχομεν δοκιμάσει τὴν ἀγάπην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἴσως δὲν εἴδομεν τίποτε καὶ δὲν ἠκούσαμεν τίποτε. Ἀλλὰ διατί δὲν μαρτυροῦμεν περὶ τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καὶ περὶ τῆς θαυμαστῆς δυνάμεως Αὐτοῦ; Μήπως δὲν εἴμεθα καὶ ἡμεῖς βέβαιοι ὅτι ***δύναται*** νὰ σώσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ παντελές;

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι οὐκ ὀλίγοι σήμερον, οἱ ὁποῖοι δὲν πείθονται εἰς τὴν πραγματικότητα τῶν τοιούτων θαυμάτων. Ἔχουν διανοητικὰς δυσκολίας καὶ ἀμφιβολίας περὶ τούτων. Δὲν τοὺς φαίνεται λογικὸν νὰ ἐνεργήσῃ ὁ Θεὸς τῆς φύσεως ἐναντίον τῶν νόμων τῆς φύσεως. Νομίζουν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς τάξεως, καὶ ἀγαπᾷ τοὺς νόμους, καὶ δὲν πράττει τίποτε ἔκνομον ἢ παράνομον,—καὶ ***ἐπομένως*** θαύματα, σημεῖα, τέρατα, πᾶν ὅ,τι ἀντίκειται εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, δὲν δὲν εἶναι πιστευτά. Οἱ τοιοῦτοι ὅμως λησμονοῦν δύο τινά, λίαν σπουδαῖα : Πρῶτον, ὅτι ὁ Θεός, ὅστις εἶναι ὁ Πλάστης τῶν πάντων καὶ ἐδημιούργησε τὴν φύσιν ἐδημιούργησε καὶ τοὺς νόμους τῆς φύσεως· καὶ ὁ κάμνων νόμον ***ἔχει*** τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμῃ καὶ τὴν ἐξαίρεσιν· καὶ δεύτερον, ὅτι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν ἐννοήσει ἀκόμη ὁλόκληρον τὴν φύσιν, οὔτε πάντας τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἀλλὰ ὁλοὲν ἀνακαλύπτομεν νέας δυνάμεις καὶ ἰδιότητας τῆς φύσεως. Ὥστε ἕπεται ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν νόμους τῆς φύσεως, δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ μόνον αἱ παρατηρήσεις τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐμελέτησαν τὴν φύσιν καὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι, ἐφ' ὅσον παρετήρησαν οἱ ἴδιοι, ἡ φύσις πάντοτε πράττει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἢ ἐνεργεῖ κατ' αὐτὸν ἢ ἐκεῖνον τὸν τρόπον. Τὰ θαύματα, λοιπόν, περὶ τῶν ὁποίων ἀναγινώσκομεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, εἶναι ἀπίστευτα καὶ ἀκατάληπτα εἰς ἡμᾶς κυρίως ἕνεκα τῆς ἰδικῆς μας ἐλλείψεως γνώσεως καὶ πείρας, καὶ ὄχι ἐπειδὴ ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐνεργεῖ παρὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως.

Ὁπόταν σκέπτωμαι περὶ τῶν θαυμάτων, καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὰ δυσπιστίας πολλῶν νέων καὶ ἄλλων ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας, μοὶ φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν δύο ἐκ τῶν θαυμάτων τῆς Νέας Διαθήκης, τὰ ὁποῖα διαφέρουν ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα εἰς τοῦτο, ὅτι στηρίζονται εἰς περισσοτέρας ἀποδείξεις, ὥστε ὁ διστάζων περὶ τῶν ἄλλων θὰ ἀναγκασθῇ, ἐὰν ἦναι εἰλικρινής, νὰ παραδεχθῇ τοὐλάχιστον αὐτὰ τὰ δύο. Τὸ μὲν πρῶτον τούτων εἶναι ἡ ὡς ἄνω θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ· τὸ δὲ δεύτερον εἶναι ἡ ἐκ τῶν νεκρῶν ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁλόκληρος ἡ ἱστορία τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ πρώτου αἰῶνος μέχρι σήμερον βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἄνευ αὐτῆς ἡ ἱστορία αὕτη εἶναι ὅλως ἀκατάληπτος. Ἡ ἀνάστασις ἦτο τὸ κέντρον τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου καὶ ἔδωκε νέαν πίστιν εἰς τὸν διστακτικὸν Θωμᾶν καὶ τὸν ἄστατον Πέτρον. Δὲν ὑπάρχει

σχεδὸν κανὲν γεγονὸς τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον πιστοποιεῖται τόσον ἀφθόνως ὅσον ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς ἐσταυρώθη,—οὐδεὶς ἀρνεῖται τοῦτο ἐκτὸς τῶν Μωαμεθανῶν, οἵτινες λέγουν ὅτι ἄλλος τις ἐσταυρώθη εἰς τὴν θέσιν του. Ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν· ἔχομεν πλήρη τὴν ἀπόδειξιν περὶ τούτου. Οἱ Ρωμαῖοι δὲν ἐπέτρεπον νά καταβιβασθοῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα τῶν ἐσταυρωμένων πρὸ τοῦ νὰ βεβαιωθῇ ὁ θάνατός των, καὶ διὰ τοῦτο ἔστειλεν ὁ ἑκατόνταρχος ἕνα στρατιώτην, ὅστις «ἐκέντησε μὲ λόγχην τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.» Αἱ λέξεις αὗται δὲν εἶναι τοῦ ἰατροῦ Λουκᾶ, ἀλλὰ τοῦ ἀγαπητοῦ μαθητοῦ Ἰωάννου, πλὴν οἱ ἰατροὶ μᾶς βεβαιοῦν ὅτι ἡ λεπτομέρεια τοῦ αἵματος καὶ τοῦ ὕδατος ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐκ διαρρήξεως τῆς καρδίας. Καὶ ἀφοῦ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη καὶ ἔμεινεν εἰς τὸν τάφον τοὐλάχιστον ἀπὸ τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς μέχρις ὄρθρου βαθέος τῆς πρώτης τῆς ἑβδομάδος, κατόπιν τὸ σῶμά του δὲν εὑρέθη πλέον ἐν τῷ μνημείῳ. ***Ὁ Χριστὸς ἀνέστη.*** Καὶ αὐταὶ αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην μεταχειριζόμεθα, ἀποδεικνύουν πόσον βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Διότι ἔκτοτε ἡ πρωτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ὀνομάζεται Κυριακὴ ἡμέρα, καθὼς τὸ εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὸ πρῶτον κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἡ Κυριακή, ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ θριάμβου τοῦ Κυρίου ἡμῶν κατὰ τοῦ θανάτου. Ἐάν τις θέλῃ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναγκάζεται νὰ ἀρνηθῇ καὶ ὁλόκληρον τὴν ἔκτοτε ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας καὶ αὐτὴν τὴν γλῶσσάν της, αἵτινες βασίζονται ἐπὶ τὸ ἀσάλευτον θεμέλιον τοῦ θαύματος τούτου.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅστις ἔγραψε τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο ιε'. κεφάλαιον τῆς Α'. πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς, λέγει μετά τινα ἔτη πρὸς τὸν βασιλέα Ἀγρίππαν καὶ τὸν Ρωμαῖον Φῆστον· «Τί, ἀπίστευτον κρίνεται εἰς ἐσᾶς, ὅτι ὁ ΘΕΟΣ ἀνιστᾷ νεκρούς;» Εἶναι βεβαίως ἀνεξήγητον τὸ ***πῶς*** συνέβη ἡ ἀνάστασις, ἢ πῶς δύναται νὰ συμβῇ τοιοῦτό τι· ἀλλ αἱ περὶ αὐτοῦ ἀποδείξεις εἶναι εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν καταπειστικαί.

Ἐὰν λοιπὸν ἀναγκαζώμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὰ δύο ταῦτα θαύματα ὡς μὴ ὑποκείμενα εἰς ἄρνησιν καὶ ὅλως ἀναντίρρητα, τότε διατὶ νὰ ἔχωμεν δυσκολίαν τινὰ περὶ τῶν ἄλλων θαυμάτων τοῦ Εὐαγγελίου; Ἐὰν ἔχωμεν τοιοῦτον ἰσχυρὸν καὶ δυνατὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα, ὅστις ἐμπορεῖ νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ καὶ νὰ ἀναστηθῇ ἐκ νεκρῶν, πῶς δύναται νὰ ὑπάρξῃ τι, τὸ ὁποῖον Αὐτὸς νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ κατορθώσῃ;

Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις· «Διατί λοιπὸν δὲν γίνονται θαύματα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας; Διατί δὲν βλέπομεν παρόμοια σημεῖα καὶ σήμερον;» Καὶ ἡ ἀπάντησίς μου εἶναι ὅτι ***τωόντι γίνονται.***

Πρό τινων ἑβδομάδων ἔλαβον ἐπιστολὴν τῆς ἀδελφῆς μου ἀπὸ τὴν πόλιν Denver, Colorado, τῶν Ἡνωμ. Πολ., εἰς τὴν ὁποίαν διηγεῖται τὰ περὶ τοῦ ἔργου τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην. Ὁ Κύριος θαυμασίως μετεχειρίσθη ἐκεῖ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ ἔτους τούτου μίαν κυρίαν, Mrs. Mc Pherson, ἥτις

ἔκαμεν ἐκεῖ μεγαλητέραν ἐντύπωσιν ἀφ' ὅσον εἶχε κάμει ὁ Gipsy Smith καὶ ὁ Billy Sunday. Ἐπὶ ἀρκετὰς ἑβδομάδας, δὶς τῆς ἡμέρας ἡ μεγαλητέρα αἴθουσα τῆς πόλεως, χωροῦσα 14,000 ἀνθρώπων, ἦτο γεμάτη καὶ χιλιάδες ἠναγκάζοντο νὰ μένουν ἔξω. Εἰς μίαν μόνην ἡμέραν χίλιαι ψυχαὶ μετενόησαν. Τὰ κηρύγματά της ἦσαν πολύ ἁπλᾶ, ὥστε καὶ μικρὰ παιδία νὰ ἐμποροῦν νὰ ἐννοήσουν. Πλὴν ὅταν προσκαλῇ τοὺς μετανοοῦντας νὰ πλησιάσουν διὰ νὰ προσευχηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν, συρρέουν τόσον ἄθρόοι ὥστε αὐτη σφίγγει τὰς χεῖράς της κράζουσα: «Ἄχ! τί νὰ κάμω διὰ τόσους!»

Ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἐπιστροφὴ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς τὸν Χριστὸν δὲν εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θαῦμα μέγα; Τὰ θαύματα τὰ πνευματικὰ εἶναι ἀληθῶς τρανώτεραι ἀποδείξεις τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ παρὰ τὰ σωματικά· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡμεῖς εἴμεθα τόσον ὑλόφρονες, ἀκόμη καὶ εἰς ὅσα σχετίζονται μὲ τὴν πίστιν μας, ὥστε τὰ τοιαῦτα δὲν μᾶς κάμνουν τόσον βαθεῖαν ἐντύπωσιν.

Ἀλλὰ σταθῆτε! Ὁ Θεὸς ἐδῶ μᾶς δίδει καὶ ἄλλας ἀποδείξεις· καὶ εἰς τοῦτο εὑρίσκεται ἡ κυριωτέρα διαφορὰ τῆς ἐργασίας τῆς κυρίας Mc Pherson.

Δι' αὐτῆς ἐπαναλαμβάνονται τὰ θεραπευτικὰ θαύματα. Οἱ πάσχοντες ἀπὸ διαφόρους νόσους ἤρχοντο εἰς τὴν Denver ἐπάνω εἰς κρεββάτια, εἰς καθίσματα, ἢ μὲ δεκανίκια,—καὶ πολλοὶ χωλοὶ ἀφῆκαν εἰς τὸν ἄμβωνά της τὰ δεκανίκιά των καὶ ἔτρεχαν πρὸς τοὺς φίλους των χαίροντες, κατόπιν δὲ ἵσταντο ἐπὶ τῶν ποδῶν των ἵνα μαρτυρήσουν ἐνώπιον πάντων ὅτι ἐθεραπεύθησαν. Πολλοὶ κωφοὶ ἰατρεύθησαν ὥστε ν' ἀκούουν· πολλοὶ ἄλαλοι ἐδόξαζον μὲ λελυμένας γλώσσας τὸν Κύριον. Ἡ βρογχοκήλη, ἡ κυρτότης, ἡ θραῦσις ὀστέων, ἡ καρκινώδης γάγγραινα, ἡ φθίσις καὶ ἄλλαι νόσοι ἐθεραπεύθησαν, ὅταν ἡ κυρία Mc Pherson ἔθεσεν ἐπὶ τοὺς πάσχοντας τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ προσηυχήθη. Μεταξὺ τῶν θεραπευθέντων εὑρέθη καὶ μία κυρία, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζεν ἡ ἀδελφή μου προσωπικῶς, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐπίσημοι ἄνθρωποι τῆς πόλεως.

Πῶς γίνονται ταῦτα; Καὶ ἐγὼ δὲν ἐξεύρω· πλὴν ἡ κυρία Mc Pherson ὁμολογεῖ ὅτι εἶναι ἡ θεραπευτικὴ δύναμις τοῦ Χριστοῦ ἐνεργουμένη διὰ μέσου αὐτῆς ὡς ἀπάντησις εἰς τὴν πίστιν. Ὁσάκις συμβαίνῃ τοιοῦτον θαῦμα, λέγει ἐκείνη πρὸς τὸν ὄχλον· «*Ἐγὼ* δὲν ἔκαμα τοῦτο· ποῖος τὸ ἔκαμε;» Καὶ χιλιάδες ἀπαντοῦν ἀμέσως· «Ὁ Χριστὸς τὸ ἔκαμε.»

Φίλοι μου, ἡ ἐποχὴ τῶν φυσικῶν θαυμάτων δὲν παρῆλθε. Ὁ Θεὸς **ἐνίοτε** χαρίζει τοιαύτας δυνάμεις—ὄχι συνήθως, ἀλλ' ἐνίοτε,—διὰ νὰ καταισχύνῃ τὴν ἀπιστίαν τῶν δούλων Του. Ἀλλὰ καθὼς εἶναι πολὺ εὐκολώτερον νὰ θεραπευθῇ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου παρὰ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἐξ ἴσου εἶναι θαυμαστότερα τὰ πνευματικὰ θαύματα τῆς χάριτος παρὰ τὰ σωματικά.

Καὶ ὁ Κύριος ζητεῖ πάντοτε ἐργάτας διὰ νὰ τοῖς ἀναθέσῃ τοιοῦτον ἔργον, ὥστε ν' ἀνοίξουν διὰ τῆς πίστεως τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν γεγεννημένων πνευματικῶς τυφλῶν.

Πόσον εὐτυχεῖς εἴμεθα ἡμεῖς, ἐὰν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μὲ τὰς λέξεις τοῦ

ἐδαφίου μας· «Ἓν ἐξεύρω, ὅτι ἤμην τυφλὸς καὶ τώρα βλέπω!» Καὶ πόσον εὐτυχεῖς θὰ ἤμεθα ἐπίσης ἐάν, μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, δυνηθῶμεν νὰ ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πνευματικῶς τυφλῶν, λέγοντες «Σὲ ἰατρεύει Ἰησοῦς ὁ Χριστός!»

Κάρολος Ρὶγγς.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ τοῦ R. Webb-Odell).

Πλεῖστοι σοβαροὶ καὶ εἰλικρινεῖς ἄνθρωποι δυσφοροῦν διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ κόσμου. Ἐπερίμεναν κάτι καλλίτερον νὰ προέλθῃ ἀπὸ τὰς κολοσσιαίας θυσίας τοῦ παγκοσμίου πολέμου. Ἐπερίμεναν νὰ ἐξέλθῃ ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο πῦρ ***καθαρισμένη****, ὅπως ὁ χρυσὸς ἀπὸ τὸ χωνευτήριον, καὶ μὲ* ***νέον πνεῦμα, νέας ἀντιλήψεις*** *ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας. Ἐν τούτοις, ἡ ἐλπὶς αὕτη δὲν φαίνεται νὰ ἐπραγματοποιήθη. Ἡ* ***πτωχεία*** *τῶν πτωχῶν κατέστη ἀκόμη τρομερωτέρα. Ἡ* ***ἀπληστία*** *τοῦ κέρδους ηὔξησεν ἔτι περισσότερον τὰ πλούτη καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν πλουσίων. Τὰ δὲ* ***μίση*** *μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων φαίνονται σήμερον ἀσπονδότερα παρά ποτε. Ἡ τοιαύτη κατάστασις τοῦ κόσμου εἶναι μία* ***μομφὴ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ****, ὅστις εἶναι (κατὰ τύπους, τοὐλάχιστον) ἡ θρησκεία ὅλων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν.*

Καὶ ἐρωτοῦν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι: « ***Ὁ Χριστιανισμὸς παρήγαγε τὰ φοβερὰ ταῦτα κακά****, ἢ ἁπλῶς ὑπῆρξεν* ***ἀνίκανος νὰ τὰ προλάβῃ ἢ νὰ τὰ ἐκριζώσῃ****;» Καὶ προσθέτουν· «Ἀφοῦ δὲν ὠφέλησαν αἱ προσευχαὶ καὶ αἱ διδασκαλίαι τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας,* ***πρὸς τί νὰ χάνωμεν πλέον καιρὸν μὲ τὰς προσευχὰς καὶ τὴν διδασκαλίαν****, ἐνῷ χρειάζονται ἐπειγόντως* ***ἔργα*** *καὶ* ***δρᾶσις ἄμεσος καὶ ἀποφασιστικὴ*** *πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶν ἐκείνων; Πρὸς τί νὰ χανώμεθα εἰς θεωρίας καὶ εἰκασίας περὶ* ***μελλούσης ζωῆς*** *καὶ περὶ* ***ἄλλου κόσμου****, ὅταν ὁ* ***παρὼν κόσμος*** *καὶ ἡ* ***παροῦσα ζωὴ*** *ἔχουν τόσον ἐπείγουσαν ἀνάγκην* ***διορθώσεως καὶ μερίμνης****; Ἡ Χριστιανικὴ ἡμῶν πίστις εἶναι λοιπὸν διὰ μὲν τοὺς ἀμαθεῖς δεισιδαιμονία, διὰ δὲ τοὺς πεπαιδευμένους φενάκη;»*

Αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα προβάλλονται σήμερον καλῇ τῇ πίστει ὑπὸ πολλῶν εἰλικρινῶν ἀνθρώπων· καὶ πρέπει εἰς αὐτὰ νὰ δοθῇ ἀπάντησις ἐξ ἴσου εἰλικρινὴς καὶ μὲ ἴσην καλὴν πίστιν.

Καὶ ἐν πρώτοις, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ***ὁ πρακτικὸς Χριστιανισμὸς τῆς κοινωνίας μας*** *πρὸ μιᾶς γενεᾶς, (καὶ ἐν μέρει καὶ τὴν σήμερον) ὑπῆρξεν εἰς πολλὰ* ***ἰδιοτελὴς καὶ ἐγωϊστικός****. Πάμπολλοι Χριστιανοὶ ἠρκοῦντο μόνον νὰ ζητοῦν τὴν σωτηρίαν τῶν ἰδίων ἑαυτῶν ψυχῶν, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρωνται καὶ διὰ τὴν σωτηρίαν*

τοῦ πλησίον των, λησμονοῦντες ὅτι «ὅστις θέλει νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, θέλει ἀπολέσει αὐτήν.» Ἐχώριζον τόσον ἀπολύτως τὴν λατρείαν τῆς Κυριακῆς ἀπὸ τὰς ἐργασίας τῆς ἑβδομάδος, ὥστε οὐδεμία εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῆς Κυριακῆς νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν κοσμικῶν ἐργασιῶν των. Παρέβλεπον καὶ παρεγνώριζον τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα τὸ Εὐαγγέλιον ἐπιβάλλει, καὶ οὕτως ἔμενον νεκραὶ καὶ αἱ ἀτομικαὶ εὐλογίαι, ἃς ἠδύναντο νὰ ἀρυσθοῦν δι᾿ ἑαυτούς. Ὡμίλουν καὶ ἐσκέπτοντο περὶ τοῦ ἄλλου κόσμου καὶ ἐλησμόνουν τὴν ὀφειλὴν καὶ ὑποχρέωσίν των πρὸς τὸν παρόντα κόσμον. Τοιαύτη στεῖρα ἐλπὶς ἐπὶ τὴν μέλλουσαν ζωὴν δύναται ἀφόβως νὰ ὀνομασθῇ ***γελοιογραφία*** *τῆς Χριστιανικῆς ἐλπίδος. Τοιαῦται δὲ γελοιογραφίαι εἶναι ἄχρηστοι δια τὸν κόσμον. Καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ τοιοῦτοι Χριστιανοὶ εἶναι ἄχρηστοι καὶ εἰς τὸν Κύριον καὶ Ἀρχηγὸν τῶν Χριστιανῶν.*

Ἀλλ᾿ ἡ πιστοποίησις τοῦ ἀχρήστου τούτου Χριστιανισμοῦ δὲν πτοεῖ τὸν ἀληθῆ Χριστιανισμόν. Διότι τί διδάσκει ἡ ἱστορία περὶ τῆς δράσεως τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς ἀνυψώσεως τοῦ κόσμου;

1. Ποία εἶναι ἡ δύναμις, ἥτις ἀνύψωσε τὴν γυναῖκα εἰς θέσιν πλήρους ἰσότητος μὲ τὸν ἄνδρα; Ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς ἐπεφάνη εἰς τὸν κόσμον, εὗρε τὴν γυναῖκα εἰς κατάστασιν δουλείας, ὅπως καὶ σήμερον ἀκόμη διατελεῖ μεταξὺ τῶν ἀγρίων καὶ εἰδωλολατρῶν. Ἐὰν τὴν σήμερον τὰ θήλεα νήπια δὲν ῥίπτωνται πλέον ἔκθετα διὰ νὰ ἀποθάνουν, ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν ὑφίσταται πλέον ἐξευτελισμοὺς καὶ σκληρότητας, ἐὰν ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ γόητρον τῆς γυναικὸς περιφρουρῆται σήμερον ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτειας καὶ ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης τῆς κοινωνίας, ἐὰν εἰς τὴν γυναῖκα παρέχωνται ἴσα δικαιώματα καὶ ἴσαι εὐκαιρίαι μὲ τὸν ἄνδρα καὶ εἰς τὴν βιοτεχνίαν καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν πολιτικὴν δρᾶσιν — ὅλα αὐτὰ πράγματα ἄγνωστα εἰς τὴν ἀπολίτιστον ἀνθρωπότητα καὶ ἀκόμη καὶ εἰς τὸν πρὸ Χριστοῦ πολιτισμὸν—εἰς ποῖον ἄλλον ὀφείλονται, εἰμὴ εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ἐν τῷ ὁποίῳ «οὐκ ἔστιν ἄρσεν καὶ θῆλυ;»

2. Ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ὁ γνωστὸς τότε κόσμος ἔγεμε δούλων, καὶ ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς ἐβασίζετο ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας. Τὴν σήμερον ποῦ εὑρίσκεται ἡ δουλεία ἀνὰ τὴν ὑφήλιον; Ὅταν ὁ Παῦλος ὠνόμαζε τὸν δοῦλον «ἀπελεύθερον τοῦ Κυρίου» καὶ «ἀδελφὸν ἀγαπητόν,» ἔδιδε τὴν πρώτην ὤθησιν εἰς τὸ κατὰ τῆς δουλείας κίνημα, ὅπερ ἔσχε τὴν κορωνίδα του εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦ Ἀβραὰμ Λίγκολν. Ἐὰν τὴν σήμερον ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχῃ ἴσα δικαιώματα ἐνώπιον τοῦ νόμου· ἐὰν ὁ ἐργατης δέν ἔχῃ πλέον νὰ συναγωνισθῇ τὴν ἄμισθον ἐργασίαν τοῦ δούλου, εἰς ποῖον ὀφείλει τοῦτο; Εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν.

3. Τὰ νοσοκομεῖα, πτωχοκομεῖα, βρεφοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα ἦσαν ἄγνωστα μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ᾿ ἣν ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιόν του· τὴν σήμερον δὲ συντηροῦνται κυρίως διὰ τῶν συνεισφορῶν καὶ δωρεῶν καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν. Ὁ Χριστὸς ἐφρόντιζεν οὐ μόνον διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ σώματα αὐτῶν, καὶ

διήρχετο εὐεργετῶν, θεραπεύων, ἐνθαρρύνων καὶ ἀνακουφίζων τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα.

4. Διατί σήμερον ἡ δημοσία συνείδησις ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ στερούμενοι ἐργασίας βοηθῶνται ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας; Διότι ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἔχει φωτισθῆ μὲ τὸ φῶς τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἥτις διδάσκει ὅτι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἴμεθα πάντες «μέλη ἀλλήλων» — πρᾶγμα ἄγνωστον καὶ ἀλλότριον εἰς πάντας τοὺς πρὸ Χριστοῦ πολιτισμούς.

5. Ποθοῦμεν πάντες διαπύρως τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ πόλεμοι θὰ καταργηθοῦν. Τοῦτο εἶναι πόθος ἀποκλειστικῶς καὶ καθαρῶς Χριστιανικός· διότι κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ διὰ πρώτην φορὰν ἠκούσθη τὸ κήρυγμα : «ἐπὶ γῆς εἰρήνη». Ἀποβλέπομεν εἰς τὴν ἵδρυσιν καὶ ἐπίδοσιν ἀληθοῦς ἀδελφότητος τῶν ἐθνῶν, ὡς τὸ ὕψιστον καὶ εὐγενέστατον πρᾶγμα εἰς τὸν κόσμον. Καὶ τοῦτο εἶναι ἰδέα Χριστιανική, διότι πρῶτος ὁ Χριστὸς ἐκήρυξε τὴν ἀδελφότητα πάντων ἀνθρώπων καὶ τὴν ἑνότητα αὐτῶν ἐν Αὐτῷ. Βεβαίως πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία κατώρθωσεν ὀλιγώτερα ἢ εἰς τὰ ἄλλα κεφάλαια τῆς δράσεώς της. Ὁ μέγας παγκόσμιος πόλεμος, ὅστις μόλις πρὸ ὀλίγου κατέπαυσεν, ὑπῆρξε φοβερὰ ὀπισθοδρόμησις τοῦ Χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ γεγονός, ὅτι τὴν σήμερον οἱ πόλεμοι γενικῶς θεωροῦνται ὡς προσβολὴ κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως, εἶναι εὐχάριστον καὶ ἐνθαρρυντικὸν γεγονός, ὀφείλεται δὲ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ.

6. Εἰς ὅλας τὰς κοινωνίας, ἐν τῷ μέσῳ πολλῆς πλεονεξίας, ἀσπλαγχνίας, φιλοχρηματίας, ἀδικίας, βλέπομεν οὐκ ὀλίγας εὐγενεῖς καὶ ἀφιλοκερδεῖς ψυχάς, αἵτινες θυσιάζουν προθύμως καί τὸ χρῆμα καὶ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν ζωήν των ἀκόμη διὰ ὑψηλοὺς καὶ κοινωφελεῖς σκοπούς. Τὰ τοιαῦτα φωτεινὰ παραδείγματα μᾶς συγκινοῦν καὶ μᾶς ἀνακουφίζουν καὶ μᾶς παρηγοροῦν, ὡς ἀποδεικνύοντα ὅτι ὑπάρχει πάντοτε ἰσχυρὸν τὸ ρεῦμα τῆς ἐθελοθυσίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἥτις εἶναι τὸ γνώρισμα τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανισμοῦ.

Ἀνακεφαλαιοῦντες λέγομεν ὅτι ἡ ἐλευθέρα βούλησις, ἥτις ἦτο τὸ μέγιστον δῶρον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, συνεπάγεται καὶ τρομερὰς εὐθύνας. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀποτείνεται πρὸς ἀψύχους μηχανάς, ἀλλὰ πρὸς ἀνθρωπίνας ψυχὰς καὶ διανοίας, αἱ ὁποῖαι δύνανται, ἐὰν θέλουν, νὰ φέρουν φοβερὰν ἀντίδρασιν εἰς τὰ θεῖα διδάγματα τοῦ Ἰησοῦ. Αἱ δυνάμεις τοῦ πονηροῦ εἶναι πολὺ πραγματικαὶ καὶ ὅταν ἐμβλέψωμεν εἰς τὰ πάθη τῶν καρδιῶν μας, ἀναγκαζόμεθα νὰ θαυμάσωμεν ὄχι ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς κατώρθωσε τόσον ὀλίγα πράγματα εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' ὅτι κατώρθωσε τόσον πολλά.

Οὕτω πως σκεπτόμενοι, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ μεταβολὴ τῆς καταστάσεως τοῦ κόσμου δύναται νὰ κατορθωθῇ μόνον διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν ἀτόμων. Ὁ Σατανᾶς δὲν δύναται νὰ ἐκβληθῇ διὰ τοῦ Σατανᾶ, οὔτε τὰ παλαιὰ μίση νὰ ἐξοβελισθοῦν διὰ νέων τοιούτων. Πᾶσα ἐπανάστασις κατὰ τῶν κακῶς κειμένων εἶναι στεῖρα, ἂν μὴ ἦναι ἐσωτερικὴ ἐπανάστασις ἐντὸς τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων,

τοῦτ' ἔστι **μετάνοια** *ἢ τελεία μεταβολὴ τῶν ἰδεῶν. Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ γνωρίζομεν ὅτι ὑπάρχει μία Δύναμις (καὶ μόνον μία) εἰς τὸν κόσμον, ἱκανὴ νὰ μεταμορφώσῃ τὴν ἐγωϊστικὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ μόνον ἐμπόδιον εἰς πᾶσαν ἀληθῆ μεταρρύθμισιν καὶ διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων. Ἡ ἱστορία δεκαεννέα αἰώνων μᾶς διδάσκει ὅτι ἄνθρωποι πεπληρωμένοι τῆς δυνάμεως ταύτης δύνανται νὰ μεταβάλουν τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου. Μετάνοια καὶ ἐπιστροφὴ πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ ἀποτελεσματικωτέρα καὶ συντομωτέρα ὁδὸς πρὸς τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ κόσμου.*

Εἰς τοὺς σημερινοὺς θλιβεροὺς καιροὺς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ὅριον τῆς ἀνθρωπίνης ἀμηχανίας. Ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ἐχρεωκόπησεν, ἀλλ' ἡ αἰωνία σοφία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνεξάντλητος.

Η ΤΙΜΙΟΤΗΣ.

Κατὰ τὴν κοινὴν ἀντίληψιν, ἔντιμος ἄνθρωπος θεωρεῖται οἱοσδήποτε ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἔχομεν νὰ εἴπωμεν. Ὅταν μᾶς ζητῶνται πληροφορίαι περὶ ἀτόμου τινός, ἀποκρινόμεθα συνηθέστατα· «Δὲν γνωρίζω καλῶς τὸ ἄτομον τοῦτο· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος δι' αὐτόν, εἶναι ἔντιμος ἄνθρωπος». Ὁ συλλογισμὸς ὅμως οὗτος εἶναι ἀνεπαρκής. Διότι ἐν πρώτοις, δυνατὸν ἄνθρωπός τις νὰ συμπεριφέρηται κακῶς, χωρὶς νὰ γίνῃ τοῦτο γνωστόν. Ἀντιθέτως δυνατὸν νὰ ἦναι λίαν ἔντιμος ἄνθρωπος καὶ ὅμως νὰ ὑποστῇ τὰς ἐπιθέσεις τῆς συκοφαντίας· αἱ πονηραὶ γλῶσσαι φείδονται συνηθέστατα τῶν ἐλεεινῶν ὑποκειμένων καὶ προσβάλλουν τὰ ἔχοντα ἀξίαν ἄτομα· διὰ τοῦτο συμβαίνει ὥστε οἱ καλλίτεροι πολλάκις νὰ ἦναι ἐκεῖνοι, περὶ τῶν ὁποίων λέγονται τὰ περισσότερα κακά. Ὥστε ἔντιμος ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὁ μὴ ἔχων οὔτε ἱστορίαν, οὔτε ἔριδας, οὔτε ἐχθρούς.

Δὲν εἶναι ὁ τοιοῦτος οὔτε προσωπικότης ἥρεμος, ἀγνοουμένη, ζῶσα εἰς τὴν γωνίαν της καὶ εἰς τὴν ἔντιμον μετριότητά της. Δυνατὸν νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν μετὰ τῆς κοινωνίας συναναστροφὴν καὶ τὸν θόρυβον, ἀλλὰ τότε ἀσφαλῶς χαρακτηριζόμεθα ὡς ἐγωϊσταί, θέλοντες νὰ ἀποφύγουν τὰ δυσάρεστα τῆς μετὰ τῶν ἄλλων ἐπικοινωνίας. Οὐχὶ δὲ σπανίως βλέπομεν ἰδιώτας, ἔχοντας ζωὴν ἁπλῆν καὶ ἐπιφυλακτικήν, ἐκ λόγων καθαρᾶς φιλαργυρίας· οἱ τοιοῦτοι ἀποφεύγουν νὰ συνάψουν σχέσεις διὰ νὰ μὴ ἔχουν πρὸς οὐδένα ὑποχρεώσεις καὶ νὰ μὴ εὑρεθοῦν ποτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ παράσχουν εἰς φίλους ἢ γνωρίμους κάποιαν ὑπηρεσίαν. Φίλος μου τις, πολὺ ἐγωϊστὴς καὶ πολὺ εὐκατάστατος, ἀπέφευγε καὶ αὐτὸν τὸν γάμον, διὰ νὰ μὴ δημιουργήσῃ ἀνάγκας καὶ ἀναλάβῃ ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκογενείας, ὡς μοὶ ἔλεγεν! Ἡ ζωὴ τῶν ἐγωϊστῶν τούτων ἐμφανίζει ὅλα τὰ φαινόμενα βίου ἀγαθῶν ἀνθρώπων· ὁποία ὅμως διαφορὰ ἀντιλήψεων! Κρίνατε δὲ ἂν οἱ τοιοῦτοι πρέπει νὰ ὀνομασθοῦν ἔντιμοι ἄνθρωποι.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἔντιμοι διότι δὲν ἔσχον μέχρι τοῦδε τὰς καταλλήλους περιστάσεις καὶ εὐκαιρίας ὅπως συμπεριφερθοῦν αἰσχρῶς·

οἱ τοιοῦτοι πρέπει νὰ δοκιμασθοῦν διὰ νὰ φανῇ ὁ πραγματικὸς αὐτῶν χαρακτήρ. Πλεῖστοι ἄνθρωποι δὲν ἔγιναν κλέπται καὶ ἄτιμοι, διότι οὐδέποτε εὗραν τὴν πρὸς τοῦτο εὐκαιρίαν· δυνατὸν ὅμως νὰ θεωροῦν τὴν ἔλλειψιν ταύτην τῆς εὐκαιρίας ὡς ἀτύχημα τοῦ βίου των, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου μακαρίζουν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κατώρθωσαν ἄνευ εὐσυνειδησίας νὰ ἐκμεταλλευθοῦν μίαν περίστασιν διὰ νὰ οἰκειοποιηθοῦν τὰ ἀγαθὰ τῶν ἄλλων. Ὥστε ὁ κόσμος εἶναι πλήρης «ἐντίμων» ἀνθρώπων, οἵτινες πράγματι δὲν εἶναι τοιοῦτοι.

Ἂς λάβωμεν ὅμως περὶ τοῦ ἐντίμου ἀνθρώπου ὑψηλοτέραν ἰδέαν. Βεβαίως πᾶς ἔντιμος ἄνθρωπος ἔχει φυσιογνωμίαν καὶ χαρακτῆρα. Δὲν εἶναι οὐδέτερος, εἶναι δραστήριος, γνωρίζει τί θέλει καὶ ἐπιδιώκει τὴν πραγματοποίησιν τούτου παρ' ὅλας τὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ. Ὅθεν εἶναι ἔντιμος ἐκ πεποιθήσεως καὶ ὄχι ἐξ ἐλλείψεως εὐκαιρίας πρὸς τὸ ἐναντίον. Τὴν δὲ τιμιότητα ἀποδεικνύει διὰ πράξεων· οἱ λόγοι μόνον δὲν εἶναι ἀρκετοὶ δι' αὐτόν.

Ὁ ἔντιμος ἄνθρωπος ἐπιδιώκει νὰ μὴ ἀδικήσῃ οὐδένα καὶ νὰ σεβασθῇ τὰ δικαιώματα τοῦ ἄλλου, ἐφαρμόζων τοιουτοτρόπως ἐμπράκτως τὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν: «Πάντα ὅσα ἂν θέλετε νὰ ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς» (Ματθ. Ι΄ 12). Τὸ δικαίωμα τοῦ ἄλλου εἶναι ἱερὸν δι' αὐτόν. Δυστυχῶς πλεῖστοι ἄνθρωποι ἐνεργοῦν ὅλως διαφόρως· δὲν ἀσχολοῦνται περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἄλλου εἰμὴ ὅταν πρόκειται νὰ τὸ καταπατήσουν χάριν τοῦ ἰδικοῦ των δικαιώματος· τοιουτοτρόπως δὲ κατορθώνουν εὐκόλως νά γίνουν κακοήθεις. Διὰ νὰ ἦναί τις τελείως ἔντιμος, πρέπει νὰ ἀναγνωρίζῃ καὶ νὰ ὑπερασπίζῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων· τὸ τοιοῦτον εἶδος τῆς τιμιότητος, εἶναι ἀληθῶς σπάνιον, ἐν τούτοις ὑπάρχει. Γενικῶς ὅμως τὸ πράγματι καλὸν εἶναι καὶ σπάνιον ταὐτοχρόνως. Πολλάκις ὁ ἔντιμος ἄνθρωπος λαμβάνει τὸ μέρος τοῦ ἄλλου καὶ ἐναντίον τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του. Οἱ πλεῖστοι ὅμως ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι βλέπουν τὴν τοιαύτην αὐτοῦ συμπεριφοράν, ἐκλαμβάνουν αὐτὸν ὡς μωρὸν ἢ βλάκα! Ποσάκις δὲν ἠκούσαμεν κρινομένην τοιουτρόπως μίαν ἀληθῶς ἔντιμον πρᾶξιν; «Πρέπει», λέγουν, «νὰ ἦναι ἠλίθιος ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς διὰ νὰ ἐνεργῇ ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του!» Ἐὰν ἐξ ἐντιμότητος ἀποφασίζωμεν νὰ χάσωμεν μίαν ὑπόθεσιν, ἐὰν ἐκ τιμιότητος ἀρνώμεθα νὰ κερδίσωμεν μέγα χρηματικὸν ποσόν, ἐὰν ἐξ αἰσθήματος δικαιοσύνης δὲν δεχώμεθα νὰ καταλάβωμεν μίαν θέσιν ἐπωφελῆ, διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλος τις ἔχει περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ ἡμᾶς, ἐὰν προτιμῶμεν νὰ μείνωμεν πτωχοὶ καὶ τίμιοι παρὰ νὰ πλουτίσωμεν δι' ἀτίμων μέσων, τὸ τοιοῦτον ὁ κόσμος δὲν τὸ κρίνει λογικὸν καὶ δίκαιον. Πολλάκις μάλιστα ὁ καλὸς πολίτης, ὅστις ἀκολουθεῖ τὴν συνείδησίν του, ἐκλαμβάνεται ὡς ὀχληρὸς ἢ ὡς ἐχθρός, ὅταν αἱ πράξεις αὐτοῦ προσβάλλουν παλαιὰς συνηθείας καὶ καταχρήσεις ἢ παλαιὰς ἀδικίας θεωρουμένας σεβαστάς. Εἶναι δύσκολον ἀληθῶς νὰ ἦναί τις τίμιος ἄνθρωπος καὶ νὰ παραμείνῃ φίλος ὅλου τοῦ κόσμου. «Ἡ ἀλήθεια λέγεται ὄχι μόνον κατὰ τῶν ψευδομένων, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκείνων οἵτινες, χωρὶς νὰ ἐπινοήσουν τὸ ψεῦδος, ἐπωφελοῦνται ὅμως τούτου» (Ch. Wagner). Ἐὰν εἴς τινα ὑπόθεσιν, ἀπὸ τὴν

ὁποίαν πολλοὶ περιμένουν κέρδος, ἡ ὁποία ὅμως δὲν εἶναι καθαρὰ καὶ ἔντιμος, εὑρεθῇ εἷς εὐσυνείδητος καὶ προσπαθήσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ δίκαιον, ὁ τοιοῦτος εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ ἐξεγείρῃ τοὺς συνεταίρους του ἐναντίον του.

Γενικῶς δὲ ὁ ἔντιμος ἄνθρωπος δύναται εὐκόλως νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς ἐπικίνδυνος· καὶ ὡς τοιοῦτον τὸν μεταχειρίζονται πολλάκις οἱ περὶ αὐτὸν καὶ ἀπομακρύνονται ἀπ' αὐτοῦ. Ὅλα τὰ περιωρισμένα πνεύματα, αἱ μέτριαι συνειδήσεις, οἱ κολακεύοντες τοὺς ἰσχυρούς, οἱ ἐπιδοκιμάζοντες τὰς ὑπόπτου φύσεως ἐπιτυχίας, ὅλος ὁ συρφετὸς τῶν ἐπιτηδείων, μισοῦν τὸν ἔντιμον ἄνθρωπον ὡς ἓν ἐμπόδιον εἰς τὰς βλέψεις των καὶ μίαν ζωντανὴν μομφὴν ἐναντίον των· κοντὰ εἰς τὴν λευκότητα αὐτοῦ ἡ μελανότης ἐκείνων καταφαίνεται ζωηρότερον, ἡ εὐθύτης αὐτοῦ καθιστᾷ μᾶλλον ἀντιληπτὰς τὰς στρεβλὰς ὁδοὺς αὐτῶν.

Τὸ διακριτικὸν μεταξὺ τοῦ τιμίου ἀνθρώπου καὶ τοῦ μὴ τοιούτου εἶναι τοῦτο: Ὁ κακοήθης ἄνθρωπος μεταχειρίζεται ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν, τὸν μοναδικὸν αὐτοῦ σκοπόν. Ἀλλ' ὁ τίμιος ἄνθρωπος δὲν ἔχει ὡς κύριον σκοπόν του τὴν ὑλικὴν ἐπιτυχίαν ἢ τὴν ἀπόκτησιν περιουσίας ἢ ἐπωφελοῦς σταδίου. Ἡ κυρία μέριμνά του εἶναι νὰ ***ἦναι δίκαιος*** καὶ νὰ μὴ πράττῃ οὐδὲν τὸ ἀντίθετον πρὸς τὴν εὐθύτητα, πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ πλησίον του, πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ πρὸς τὴν δικαιοσύνην· ἐὰν ἡ εὐθύτης τοῦ ἐπιβάλλῃ νὰ ἐνεργήσῃ ἐναντίον τοῦ ἰδίου του συμφέροντος, εἶναι πρόθυμος νὰ ὑποστῇ τὴν ἐκ τούτου ζημίαν. Μὲ μίαν λέξιν, ἔχει τὸ θάρρος τῆς τιμιότητός του καὶ δὲν δεικνύει αὐτὸ μόνον ὅταν τὰ πράγματα εἶναι εὐνοϊκὰ δι' αὐτόν.

Ὁ τίμιος ἄνθρωπος ἔχει καθαρὰς τὰς χεῖρας —ὅπως λέγομεν κοινῶς— ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος ἔχει ρυπαρὰς καὶ ἁρπακτικὰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς δακτύλους ἀγκυλωτούς· ὁμοιάζει εἰς τοῦτο πρὸς τὰ ἄγρια ἐκεῖνα ζῶα καὶ ἁρπακτικὰ ὄρνεα, ἅτινα ἔχουν ὄνυχας ἐπικινδύνους. Ἀπ' ἐναντίας ὁ ἔντιμος ἄνθρωπος ἔχει ἀνοικτὰς τὰς χεῖρας, ἀγαπᾷ νὰ δίδῃ καὶ οὐχὶ νὰ ἁρπάζῃ καὶ νὰ κρατῇ δι' ἑαυτόν· ἡ προσπάθειά του δὲν εἶναι νὰ ὠφελῆται αὐτός, νὰ ἐλαττώνῃ τὴν μερίδα τοῦ ἄλλου διὰ νὰ αὐξάνῃ τὴν ἰδικήν του, νὰ μεγεθύνῃ καὶ πληθύνῃ τὰ ἀγαθά του ἔστω καὶ διὰ τῶν νομιμωτέρων μέσων· δὲν ἱκανοποιεῖται ὅταν κατέχῃ τι καὶ κρατῇ αὐτὸ μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του ἢ κρύπτῃ αὐτὸ διὰ τὴν ἰδικήν του μόνον χρῆσιν.

Ἡ σκέψις ὅτι κατέχομέν τι, τὸ ὁποῖον οἱ ἄλλοι δὲν ἔχουν, εὐχαριστεῖ μόνον τὰς πονηρὰς καὶ εὐτελεῖς καρδίας, τοὺς ἐγωϊστάς, τοὺς ἀλαζόνας, τῶν ὁποίων ἡ εὐτυχία συνίσταται εἰς τὸ ὅτι δὲν εἶναι καθὼς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι (παράδειγμα ὁ Φαρισαῖος τοῦ Εὐαγγελίου). Οἱ τοιοῦτοι εὐχαριστοῦνται ὅταν οἱ πλησίον αὐτῶν δὲν δύνανται νὰ ἔχουν τὰ ἀγαθά, τὰ ὁποῖα αὐτοὶ ἀπολαμβάνουν.

Τὸ τοιοῦτον ὅμως εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν τιμιότητα. Ἀντίκειται πρὸς τὴν τιμιότητα νὰ κρατῶμεν δι' ἑαυτοὺς μόνους τὰ μέσα, ἅτινα ἔχομεν, διότι τοιουτοτρόπως στεροῦμεν τούτων ἐκείνους οἵτινες, διὰ τῆς καλῆς ἡμῶν θελήσεως, θὰ ἐγίνοντο μέτοχοι τούτων καὶ ἴσως εὐτυχεῖς. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν δὲ ταύτην, ὁ φιλάργυρος ὁ κλειδώνων τὸ χρυσίον του ἐντὸς ἀσφαλῶν χρηματοκιβωτίων καὶ ὁ

σοφὸς ὁ φυλάττων τὰς γνώσεις του μόνον δι' ἑαυτόν, ἢ ὁ φιλόσοφος καὶ ὁ καλλιτέχνης, οἱ ἀποφεύγοντες πᾶσαν ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἢ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἡ οἰκία εἶναι φωλεὰ κλειστή, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον περὶ τοῦ ἑαυτοῦ των σκέπτονται καὶ φροντίζουν—πάντες οὗτοι ἐνεργοῦν ἀντιθέτως πρὸς ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸν ἔντιμον ἄνθρωπον.

Ἀπεμακρύνθημεν τοιουτοτρόπως πολὺ τοῦ ὁρισμοῦ τοῦ ἐντίμου ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἀνεφέραμεν ἐν ἀρχῇ—ὅτι: ἔντιμος ἄνθρωπος εἶναι περίπου ἐκεῖνος, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἠκούσθη νὰ γίνεται λόγος. Ἐὰν ἡ ἐντιμότης συνίσταται οὐχὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν εὐθύτητα, ἀλλ' εἰς τὴν βαθεῖαν συναίσθησιν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καθήκοντος, ὅπερ ἕκαστος ἔχει διὰ τοὺς ἄλλους. Ἐὰν ἡ τιμιότης συνίσταται εἰς τὸ νὰ θεωρῇ τις ἑαυτὸν ὑπεύθυνον, ἐνώπιον τῆς συνειδήσεώς του καὶ ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος, δι' ὅλα τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα κατέχει, καὶ ὑπόλογον νὰ χρησιμοποιήσῃ ταῦτα ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον καὶ ἀσφαλέστερον· ἐὰν ἡ ἐντιμότης συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἔχωμεν τὰς χεῖρας καθαράς, νὰ μὴ λαμβάνωμεν, ἀλλ' οὔτε νὰ ἐπιθυμῶμεν, τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἄλλου, καὶ ἔτι μᾶλλον, μὴ ζητῶμεν νὰ κατέχωμεν πᾶν ὅ,τι εἶναι ἰδικόν μας διὰ μόνον τὸν ἑαυτόν μας, τότε αἱ ἰδέαι μας περὶ τῆς εἰκόνος τοῦ τιμίου ἀνθρώπου πρέπει νὰ μεταβληθοῦν πολύ. Ἀντὶ τοῦ οἱουδήποτε ἀνθρώπου τοῦ μὴ ἔχοντος δικαστικὰς δοσοληψίας καὶ βίον σκανδαλώδη, τοῦ κοινῶς θεωρουμένου τιμίου ἀνθρώπου, ὅστις γενικῶς δὲν εἶναι καθόλου ἔντιμος, ἀλλὰ τοὐναντίον πρόθυμος μάλιστα καὶ διατεθειμένος εἰς παντὸς εἴδους ἀτιμίας, ἀρκεῖ νὰ ἦναι αὗται ἐπικερδεῖς, ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ἐνώπιόν μας τὴν ἰδεώδη εἰκόνα τῆς ἐνεργητικῆς, τῆς ἀφωσιωμένης καὶ ἐμπράκτου τιμιότητος. Εἰς δὲ τὸ ἐρώτημα: «Τί εἶναι τίμιος ἄνθρωπος;» θὰ ἀπαντήσωμεν τότε: «Εἶναι ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ὁ εὐθὺς καὶ εὐσυνείδητος, ὁ χρησιμοποιῶν ὅλην τὴν δραστηριότητά του καὶ πάντα τὰ ὑλικὰ καὶ πνευματικὰ μέσα ἅτινα κατέχει, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀγαθότητος, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀδελφότητος εἰς τὸν κόσμον.»

Μ. Ν. Καΐρης, ἰατρός.

Ἡ πολιτικὴ δύναμις τῆς Ἁγίας Γραφῆς. *Εὐρωπαῖός τις ἀναγκασθεὶς ἕνεκα πολιτικοῦ διωγμοῦ νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας καὶ εὑρισκόμενος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εἰς συναναστροφήν τινα, εἶπε πρὸς κύκλον παρισταμένων Ἀμερικανῶν. «Τὰς ἐλευθερίας σας ὀφείλετε εἰς τοὺς δύο ὠκεανούς, ποῦ σᾶς χωρίζουν ἀπὸ γείτονας ἅρπαγας καὶ ἰσχυρούς.»*

—Ἔχετε λάθος, κύριέ μου, »ἀπήντησεν εἷς τῶν παρισταμένων, ὅστις ἦτο διάσημος ἱεροκῆρυξ· «τὰς ἐλευθερίας μας ὀφείλομεν εἰς τρία τινα: Πρῶτον, εἰς τὴν ἔλλειψιν Ἐκκλησίας τοῦ Κράτους· δεύτερον, εἰς τὴν μονιμότητα τῶν δημοσίων μας λειτουργῶν· καὶ τρίτον καὶ κυριώτερον, εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, τὴν ὁποίαν τὰ παιδιά μας διδάσκονται ἐκ νηπιακῆς ἡλικίας καὶ ἡ ὁποία διδάσκει τὴν ἰσότητα, τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀλληλεγγύην. Ἐνόσῳ δὲ οἱ πολῖται μου ἀνατρέφονται παιδιόθεν μὲ τὴν Γραφήν, δὲν φοβούμεθα οὔτε ἀπολυταρχίαν οὔτε Καισαρισμὸν οὔτε ἀναρχίαν.»

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἐκκλησίας

(Συνέχεια).

Ὅπως εἰς τὰς τοπικὰς περιφερείας ὁ τίτλος τοῦ ***Ἐπισκόπου*** περιωρίσθη εἰς μόνον τὸν ἐπίσκοπον τῆς πρωτευούσης ἑκάστης περιφερείας, καὶ ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του οἱ ***Χωρεπίσκοποι*** (ἤτοι, οἱ ἐπίσκοποι τῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων), οὕτω καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῆς πρωτευούσης ἑκάστης μεγάλης πολιτικῆς διαιρέσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ὠνομάσθη ἤδη ***μητροπολίτης***, ὅστις ἐτιμᾶτο ὑπεράνω τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς περιφερείας του, προήδρευε δὲ τῶν ἐκλησιαστικῶν συνελεύσεων ἢ συνόδων τῆς περιφερείας. Αἱ ***σύνοδοι*** αὗται ἤρχισαν, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, νὰ συνέρχωνται ἤδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β΄ αἰῶνος, ὁσάκις ἐπήρχετο διακοπή τις τῶν διωγμῶν, καὶ δὴ πρῶτον ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, βραδύτερον δ' ἐν Ἀφρικῇ, ἐν Ἱσπανίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ. Τὰς συνόδους ταύτας συνεκρότουν κυρίως ἐπίσκοποι, οἵτινες καὶ μόνοι εἶχον δικαίωμα ψήφου, συμπαρήδρευον ὅμως πολλάκις καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι. Σκοπὸς τῶν συνόδων τούτων ἦτο συνήθως ἡ λύσις τῶν δογματικῶν ζητημάτων καὶ διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι προέκυπτον ἕνεκα τῶν ἀναφαινομένων ἑκάστοτε αἱρέσεων. Βραδύτερον, ἀπὸ τοῦ Δ΄ αἰῶνος καὶ ἐντεῦθεν, ἐπειδὴ αἱ αἱρέσεις ἔλαβον εὐρυτέρας διαστάσεις καὶ ἐξηπλώθησαν εἰς ὁλόκληρον τὸ κράτος, αἱ τοπικαὶ σύνοδοι ἐθεωρήθησαν ἀνεπαρκεῖς πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ζητημάτων τούτων καὶ συνεκροτήθησαν αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, ὅπως καθορίσουν τὴν στάσιν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας πρὸς τὰ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν δόγματα.

Μεταξὺ τῶν μητροπολιτῶν διεκρίθησαν βαθμηδὸν οἱ ἐπίσκοποι τῶν τριῶν μεγάλων πόλεων τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ***Ρώμης***, ***Ἀλεξανδρείας*** καὶ ***Ἀντιοχείας***, ἕνεκα τῆς πολιτικῆς καὶ ἱστορικῆς ὑπεροχῆς τῶν πόλεων τούτων. Ἐξ αὐτῶν ὁ Ρώμης ἦτο ὁ ἐπισημότερος, ὡς ἐπίσκοπος τῆς βασιλευούσης, καὶ πολὺ ἐνωρὶς οἱ ἐπίσκοποι Ρώμης ἤρχισαν νὰ διεκδικοῦν τὰ πρωτεῖα ἀπέναντι πασῶν τῶν ἄλλων ἐπισκοπῶν καὶ νὰ θεωροῦν ἑαυτοὺς ὡς διαδόχους τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ κατέχοντος δῆθεν τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. [1])

---

1) Ματθ. ις' 19. Ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ Πέτρος ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ρώμῃ Ἐκκλησίας, ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον εἰς τὰς νόθους «Κλημεντίους» ὁμιλίας, περὶ ὧν ἐγένετο ἤδη λόγος. Ἱστορικῶς ὅμως ἡ παράδοσις αὕτη στερεῖται πάσης ὑποστάσεως. Ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Πέτρος εὑρίσκετο ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὰ ἔτη 38 μ. Χρ. (Γαλάτ. α'. 18), 41 μ. Χρ. (Πράξ. ια'. 2), 44 μ. Χρ. (Πράξ. ιβ'. 3), 46 μ. Χρ. (Γαλάτ. β'.

Ἀλλ' ἡ ἀξίωσις αὕτη τῶν ἐπισκόπων Ρώμης ἀπεκρούσθη εὐθὺς καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἀσίας καὶ ὑπὸ τῶν τῆς Ἀφρικῆς.[1]) Εἰς τὴν Δύσιν ὅμως βαθμηδὸν ἐπεβλήθη τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης, καθότι ἡ ἐν Ρώμῃ ἐκκλησία ἦτο ἡ μόνη ἐν τῇ Δύσει, ἥτις εἶχεν ἱδρυθῇ ὑπό τινος τῶν ἀποστόλων. Ἀλλ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ οὐδέποτε ἀνεγνωρίσθη τὸ πρωτεῖον τοῦτο, ἀλλὰ τοὐναντίον, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἀνακήρυξιν τοῦ Βυζαντίου εἰς Νέαν Ρώμην, πρωτεύουσαν τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους, ὁ ἐπίσκοπος ταύτης, ὡς καὶ οἱ τῆς Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων ἀνεκηρύχθησαν μετ' ὀλίγον ***Πατριάρχαι***, ἐξ ὧν ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐπίσκοπος τῆς βασιλευούσης, ἦτο ὁ πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν καὶ βραδύτερον ὠνομάσθη ***Οἰκουμενικός***.

Καθ' ὅσον ηὔξανεν ἀριθμητικῶς ἡ Ἐκκλησία, ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νομοθεσίας διοικητικῆς, τελεταρχικῆς καὶ πειθαρχικῆς. Ἡ νομοθεσία αὕτη, δημιουργηθεῖσα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον διαρκοῦντος τοῦ Γ' καὶ Δ' αἰῶνος, φέρει σήμερον τὸν τίτλον ***Ἀποστολικοὶ Κανόνες*** καὶ ***Ἀποστολικαὶ Διαταγαί***. Οἱ κριτικοὶ καὶ θεολόγοι ὁμοφώνως ἀποφαίνονται ὅτι οἱ κανονισμοὶ οὗτοι οὐδόλως προέρχονται ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἢ καὶ ἐκ τοῦ Μεταποστολικοῦ αἰῶνος. Ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη εἶναι ὅτι μέρος αὐτῶν συνεγράφη περὶ τὸ τέλος τοῦ Γ' αἰῶνος καὶ ὅτι ὑπάρχουν πλεῖσται προσθῆκαι τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰῶνος καί τινες ἔτι μεταγενέστεραι.[2]) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πειθαρχίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ μόνη ποινή, ἥτις ἐπεβάλλετο κατὰ τὸν Β' καὶ Γ' αἰῶνα, ἦτο ὁ ἀποκλεισμὸς ἀπὸ τῆς κοινωνίας καὶ τῶν προνομίων τῶν πιστῶν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀποστολικὴν ἐντολήν. Ὁ οὕτω πως ἀποκλειόμε-

---

11) καὶ 52 μ. Χρ. (Πράξ. ιε'. 7). Ἡ Πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου, γραφεῖσα ἐξ Ἐφέσου περὶ τὸ ἔτος 58 ἢ 59, καὶ αἱ Πρὸς Ἐφεσίους, Κολοσσαεῖς, Φιλιππησίους καὶ Φιλήμονα ἐπιστολαί, γραφεῖσαι ἐκ Ρώμης περὶ τὸ ἔτος 61—62, οὐδαμοῦ ἀναφέρουν τὸν Πέτρον, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἦτο ἀκατανόητον, ἂν ὁ Πέτρος κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ἦτο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκκλησίας ἢ ἂν εὑρίσκετο κἂν τότε ἐν Ρώμῃ. Καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὴν παράδοσιν ὅτι ὁ Πέτρος ὑπέστη σταυρικὸν θάνατον ἐν Ρώμῃ ἐπὶ Νέρωνος κατὰ τὸ ἔτος 66 ἢ 67, πάλιν τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει αὐτὸν ἐπίσκοπον τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ἐπὶ 25-ετίαν ὁλόκληρον, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Ἱερώνυμος.

1) Κατὰ τὸ τέλος τοῦ Β' αἰῶνος, ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Βίκτωρ ἠπείλησε τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀσίας ὅτι ἤθελε διακόψει πᾶσαν μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίαν, ἂν δὲν παρεδέχοντο τὴν γνώμην του περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Οἱ Ἀσιανοὶ ἐπίσκοποι οὐδόλως ὑπήκουσαν, ὁ δὲ Εἰρηναῖος καὶ ἄλλοι ἐπίσκοποι ἤλεγξαν δριμέως τὸν Βίκτωρα διὰ τὴν ἀλαζονικήν του στάσιν (Εὐσεβ. ε'. 24). Ἐπίσης κατὰ τὸ ἔτος 256 ὁ ἐπίσκοπος Ρώμης Στέφανος ἠπείλησε καθ' ὅμοιον τρόπον τοὺς Ἀφρικανοὺς ἐπισκόπους, διαφωνήσας πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος τῶν αἱρετικῶν. Ἀλλ' ὁ Κυπριανὸς (ἐπιστ. 74) ἀντέστη ἐρρωμένως κατὰ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Στεφάνου καὶ συνεκάλεσε τοπικὴν Σύνοδον, ἥτις ἤλεγξε καὶ ἀπέκρουσε τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ. Τοὺς Ἀφρικανοὺς ὑπεστήριξαν τότε εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τῶν κυριαρχικῶν ἀξιώσεων τοῦ Ρώμης, ἰδίως ὁ Καισαρείας Φιρμιλιανὸς καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος.

2) Αἱ Ἀποστολικαὶ Διαταγαὶ σύγκεινται ἐξ ὀκτὼ βιβλίων. Οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες εἶναι 85 τὸν ἀριθμόν. Εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἀνεγνωρίσθησαν μόνον οἱ 50 πρῶτοι. Ἡ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος τοῦ ἔτους 692 ἀνεγνώρισε τοὺς Ἀποστολικοὺς Κανόνας ὡς ἐγκύρους, ἀπεκήρυξε δὲ τὰς Διαταγὰς ὡς νοθευθείσας ὑπὸ αἱρετικῶν.

νος, ἐὰν μετενόει εἰλικρινῶς, ἐγίνετο πάλιν δεκτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατόπιν διαφόρων διατυπώσεων δημοσίας ἐξομολογήσεως καὶ ταπεινώσεως εἰς ἔνδειξιν τῆς εἰλικρινείας αὐτοῦ. Διάφοροι ὅμως κατὰ τόπους ἐκκλησίαι διαφόρως ἐφήρμοζον τὴν πειθαρχικὴν ταύτην αὐστηρότητα κατὰ τῶν ἐκπεσόντων καὶ ζητούντων νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐκκλησίας. Καὶ ἐκ τῶν διαφόρων τούτων περὶ πειθαρχίας ἀντιλήψεων προῆλθον κατὰ καιροὺς φιλονεικίαι τινές. Οὕτω λ. χ. ἐν Ρώμῃ ὁ Ἱππόλυτος ἤλεγξε τὸν ἐπίσκοπον Κάλλιστον διὰ τὴν χαλαρότητά του εἰς τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποκλεισθέντων τῆς ἐκκλησίας, ἕνεκα τούτου δὲ μία μερὶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ρώμης ἀποσχισθεῖσα ἐξέλεξε τὸν Ἱππόλυτον ἐπίσκοπον ἑαυτῆς. Ὀλίγον βραδύτερον (251 μ. Χρ.) εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν, ὅταν ὁ ἐπίσκοπος Κορνήλιος ἔδειξε παρομοίαν χαλαρότητα, ὁ πρεσβύτερος ***Νοβατιανὸς*** ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κατ᾽ αὐτοῦ ἀντιδράσεως καὶ ἐξελέγη ἐπίσκοπος σχισματικῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἐδίδασκεν ὅτι χάριν τῆς καθαρότητος τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔπρεπε νὰ γίνωνται πάλιν δεκτοὶ οἱ κατὰ τὸν διωγμὸν ἀποστατήσαντες. Συγχρόνως σχεδὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀφρικῆς, ὅπου ὁ Κυπριανὸς ἐφήρμοζεν ἀκριβῶς τὴν αὐστηρότητα ταύτην τῶν ἄκρων, ἐξηγέρθη κατ᾽ αὐτοῦ μία μερὶς ὁμολογητῶν, ἥτις ἐζήτει μεγαλειτέραν ἐπιείκειαν ὑπὲρ τῶν πεσόντων καὶ ἤλεγξε τὸν Κυπριανὸν ὡς ἀνάξιον νὰ διοικῇ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Καρχηδόνος, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς εἶχε φύγει καὶ κρυβῆ κατὰ τὸν διωγμόν. Οἱ ἐξεγερθέντες ἐξέλεξαν ὡς ἀρχηγόν των ἕνα διάκονον Φηλικίσσιμον καὶ ὡς ἐπίσκοπόν των τὸν Φορτουνᾶτον. Ἐπὶ τέλους συνεκροτήθη τοπικὴ σύνοδος πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς ἔριδος ταύτης καὶ τὸ σχίσμα ἐξέλιπε, τοῦ Κυπριανοῦ πεισθέντος νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἄκραν του αὐστηρότητα καὶ νὰ δέχηται εἰς τὴν κοινωνίαν τοὺς ἐπιθανατίους μετανοοῦντας. Ὅμοιον σχίσμα ἐξερράγη καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου ὁ ἐπίσκοπος Πέτρος, ἂν καὶ εὑρισκόμενος δέσμιος ἕνεκα τῆς πίστεώς του, ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς ἐπιεικείας πρὸς τοὺς ὅσοι εἶχον ἀπαρνηθῆ τὸν Χριστὸν κατὰ τὸν διωγμὸν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Τοῦτον κατεπολέμησεν ὁ ἐπίσκοπος Νικοπόλεως ***Μελέτιος***, ὀπαδὸς τῆς ἄκρας αὐστηρότητος, ὅστις χειροτονήσας διαφόρους πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἵδρυσε σχισματικὴν ἐκκλησίαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Τὸ σχίσμα τοῦτο διήρκεσε μέχρι τοῦ Ε΄. αἰῶνος.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ τῆς ***λατρείας*** κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἤρχισαν αἱ τελεταὶ τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐξελίσσωνται ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς ἀποστολικῆς ἁπλότητος. Ἡ ***Εὐχαριστία*** ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς συνήθους λατρείας καὶ προσέλαβεν ἰδιαιτέραν ἱερότητα, διῃρέθη δὲ εἰς δύο μέρη — εἰς τὴν λεγομένην λειτουργίαν τῶν κατηχουμένων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγίνετο μόνον ἡ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν καὶ τὸ κήρυγμα, καὶ ἠδύναντο νὰ παρευρίσκωνται οἱ κατηχούμενοι, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν πιστῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτελεῖτο ἡ Εὐχαριστία καὶ μόνον τὰ κοινωνὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν παρόντα. Ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος τῆς Εὐχαριστίας προσεφέροντο ὑπὸ τῶν πιστῶν καὶ ἑπομένως ἐλέγοντο προσφοραί, ἡ δὲ ὅλη τελετὴ ἐθεωρεῖτο ἤδη ὡς ***θυσία***. Αἱ ***ἀγάπαι*** βαθμηδὸν κατηργήθησαν, Ἡ Εὐχαριστία ἤδη ἐδίδετο καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νήπια (Κυπριανοῦ, De lapsis, 25).

Τὸ ***βάπτισμα*** ἐγίνετο πανταχοῦ διὰ τριπλῆς καταδύσεως· μόνον εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μετεχειρίζοντο ἐν τῇ Δύσει τὸ ῥάντισμα.[1]) Ὁ βαπτιζόμενος ἔπρεπε πρῶτον νὰ διατελέσῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν κατηχουμένων. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς βαπτίσεως προσήρχετο φέρων λευκὴν στολὴν καὶ ὤφειλε νὰ κάμῃ ὁμολογίαν πίστεως καὶ νὰ ἀπαρνηθῇ τὸν κόσμον καὶ τὸν διάβολον· τὸ ὕδωρ ηὐλογεῖτο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ παρίστατο ἀνάδοχος τοῦ βαπτιζομένου, ὡς ἐγγυητὴς τῆς εἰλικρινοῦς τούτου ἀποφάσεως νὰ ζήσῃ ὡς Χριστιανός.

Ἡ Κυριακὴ ἡμέρα ἤδη εἶχε καθιερωθῇ γενικῶς ὡς ἡ ἑβδομαδιαία ἑορτὴ καὶ ἡμέρα ἀναπαύσεως, τοῦ δὲ Ἰουδαϊκοῦ Σαββάτου ἡ τήρησις βαθμηδὸν ἐγκατελείφθη. Συνάμα δὲ καθιερώθη ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, πρὸ τῆς ὁποίας ἐνήστευον οἱ Χριστιανοὶ ἀλλαχοῦ μίαν μόνον ἡμέραν, ἀλλαχοῦ δύο ἡμέρας καὶ ἀλλαχοῦ 40 ὥρας. Βραδύτερον ἐν Ῥώμῃ ἡ νηστεία αὕτη ἐξετάθη εἰς τρεῖς ἑβδομάδας, ἐν Ἰλλυρίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰς ἓξ ἑβδομάδας. Ὀλίγον μετὰ τὸ Πάσχα, καθιερώθη καὶ ἡ ἐπέτειος τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ ἑορτὴ τῶν Ἐπιφανείων, ἤτοι τῆς βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ, ἐθεσπίσθη καὶ αὐτὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην· τοὐναντίον ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων δὲν ἐγενικεύθη εἰμὴ κατὰ τὸν Δ′ αἰῶνα.

Περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ Πάσχα ἠγέρθη κατὰ τὸν Β′ καὶ Γ′ αἰῶνα, φιλονεικία. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Μ. Ἀσίας, ἰδίως οἱ ἐξ Ἰουδαίων, συνείθιζον νὰ ἑορτάζουν τὸ Ἰουδαϊκὸν Πάσχα (τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Νισὰν) μὲ οἱανδήποτε ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος καὶ ἂν ἤθελε συμπέσει. Ἀλλ' αἱ ἐν Αἰγύπτῳ, Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Δύσει ἐκκλησίαι ἐπέμειναν εἰς τὸ ὅτι τὸ Χριστιανικὸν Πάσχα πρέπει νὰ ἑορτάζηται πάντοτε ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ ἀδιακρίτως τῆς ἡμερομηνίας. Διὸ καὶ ἐτήρουν τὴν πρώτην Παρασκευὴν μετὰ τὴν 14ην Νισὰν ὡς ἐπέτειον τῆς Σταυρώσεως καὶ τὴν ἑπομένην Κυριακὴν ὡς Πάσχα Χριστιανικόν. Ὁ ἐπίσκοπος Σμύρνης Πολύκαρπος, ἐλθὼν εἰς Ῥώμην τὸ 162, διεπραγματεύθη μὲ τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης Ἀνίκητον περὶ διευθετήσεως τῆς διαφορᾶς ταύτης, ἀλλὰ δὲν συνεφώνησαν. Βραδύτερον ὁ Ῥώμης Βίκτωρ καὶ ὁ Ἐφέσου Πολυκράτης ἐφιλονείκησαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ διαφορὰ αὕτη διήρκεσε μέχρι τῆς ἐν Νικαίᾳ Α′. Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην οἱ Χριστιανοὶ ἤρχισαν νὰ ἔχουν καὶ εἰδικοὺς ***οἴκους λατρείας*** ἢ ναούς, ἐνῷ κατὰ τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους συνήρχοντο εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας ἢ ἀποθήκας. Ἤδη ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνερχομένων πιστῶν ἐπέβαλε τὴν ἀπόκτησιν εὐκτηρίων οἴκων ἐπὶ τούτῳ ἐκτισμένων. Τὰ πρῶτα ἴχνη τοιούτων οἴκων συναντῶμεν περὶ τὰ τέλη τοῦ Β′ αἰῶνος· ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς

1) Ἡ ἀρχή, ὅτι μόνον ἅπαξ δύναται νὰ δοθῇ τὸ βάπτισμα, ἦτο γενικῶς ἀνεγνωρισμένη. Περὶ τοῦ ἂν ὅμως τὸ βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν ἔπρεπε νὰ θεωρῆται ἔγκυρον ἢ ὄχι, ἠγέρθη ζήτημα κατὰ τὸν Γ′ αἰῶνα. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐν μέρει αἱ τῆς Μ. Ἀσίας ἠρνοῦντο νὰ ἀναγνωρίσουν τὸ τοιοῦτο βάπτισμα καὶ ἀνεβάπτιζον τοὺς ἐξ αἱρέσεων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσερχομένους. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως τῆς Ῥώμης καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησίαι ἐθεώρουν τὸ βάπτισμα τῶν αἱρετικῶν ὡς ἔγκυρον, ἀρκεῖ νὰ ἐγίνετο εἰς τὸ ὄνομα τῆς Τριαδικῆς Θεότητος. Βαθμηδὸν δὲ ἐπεκράτησε γενικῶς ἡ ἄποψις αὕτη καὶ ἐπὶ τέλους ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῆς **ἐν Ἀρελάτῃ Συνόδου** (314 μ. Χρ.).

(Στρωμ. α΄ 7) ἀναφέρει ὅτι οἱ οἶκοι οὗτοι ὠνομάζοντο **ἐκκλησίαι** ἢ **οἶκοι ἐκκλησιῶν** ἢ **προσευκτήρια** ἢ **κυριακά**. Συμφώνως πρὸς τοὺς Ρωμαϊκοὺς νόμους, τοὺς ἀφορῶντας εἰς τοὺς συλλόγους ἀλληλοβοηθείας, αἱ Χριστ. κοινότητες ἠγόρασαν γαίας καὶ ἔκτισαν πολλοὺς ναούς, οἵτινες κατεστράφησαν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς ἐπὶ Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ διωγμούς. Οἱ ναοὶ οὗτοι ἦσαν ἐσχεδιασμένοι ἄλλοι μὲν κατὰ τὸ σχέδιον τῶν Ἰουδαϊκῶν συναγωγῶν, ἄλλοι κατὰ τὰς βασιλικὰς (ἢ αἰθούσας τῶν Ρωμ. δικαστηρίων), ἄλλοι κατὰ τὰς σχολὰς τῶν συλλόγων ἀλληλοβοηθείας. Οἱ εὐκτήριοι οὗτοι οἶκοι ἦσαν ἁπλούστατοι καὶ ἀκόσμητοι· τὸ πολὺ ἔφερον τὸν σταυρόν, ἀλλὰ καὶ αὐτόν οὐχὶ πάντοτε, ἕνεκα τῶν συνεχῶν διωγμῶν τοῦ Γ΄ αἰῶνος. Ἐν Ρώμῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Δ΄ αἰῶνος ὑπῆρχον περὶ τὰς 40 ἐκκλησίαι. Ὁ κοινὸς λαὸς τῶν Χριστιανῶν ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Θεὸς εὑρίσκεται πλησιέστερον εἰς τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς ἐκκλησίας· καὶ κατὰ τῆς πλάνης ταύτης ἀντεπεξῆλθον οὐκ ὀλίγοι Πατέρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἀρκετὸν φῶς ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Χριστιανῶν τοῦ Β΄ καὶ Γ΄ αἰῶνος ρίπτουν αἱ **κατακόμβαι** τῆς Ρώμης. Οἱ Χριστιανοὶ ἠκολούθησαν τὴν Ἰουδαϊκὴν συνήθειαν τοῦ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς των εἰς μνημεῖα λαξευμένα εἰς βράχους καὶ σπήλαια. Πλησίον τῶν μεγάλων πόλεων καὶ ἰδίως τῆς Ρώμης ὑπῆρχον μεγάλα λατομεῖα ὑπόγεια, μὲ διαδρόμους καὶ διακλαδώσεις, καὶ ἐκεῖ ἔθαπτον κατὰ προτίμησιν οἱ Χριστιανοὶ τοὺς νεκρούς των, διὰ νὰ ἦναι ἀσφαλεῖς, ἐκεῖ δὲ κατέφευγον καὶ ἐκρύπτοντο οἱ ἴδιοι, ὅταν ἐμαίνοντο οἱ διωγμοί. Αἱ Κατακόμβαι τῆς Ρώμης παρουσιάζουν τεράστιον ὑπόγειον λαβύρινθον, τοῦ ὁποίου οἱ διάφοροι διάδρομοι ἔχουν ὁλικὸν μῆκος πολλῶν χιλιομέτρων, πολλαὶ δὲ χιλιάδες τάφων ἀνευρέθησαν ἐκεῖ, ἐκ τῶν ὁποίων ὀλίγοι τινὲς εἶναι τοῦ Α΄. αἰῶνος, οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Β΄, Γ΄, Δ΄ καὶ Ε΄ αἰῶνος. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν των μανθάνομεν πολλὰ περὶ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν. Οἱ τάφοι οὗτοι ἐκοσμοῦντο διὰ διαφόρων συμβολικῶν παραστάσεων, αἵτινες ἦσαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς τότε Χριστιανοῖς. Τοιαῦται συμβολικαὶ παραστάσεις εἶναι, ἐκτὸς τοῦ Σταυροῦ καὶ τῶν ἱερῶν μονογραμμάτων ΙΧ, ΙΧΡ, ΑΩ, ὁ ἰχθῦς (Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτήρ), ἡ ναῦς (συμβολίζουσα τὴν ἐκκλησίαν), ἡ ἄγκυρα (τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας), κλάδος φοίνικος (τὴν νίκην κατὰ τοῦ θανάτου), ὁ ἀμνὸς (τὸν Χριστόν), ἡ περιστερὰ (τὸ Ἅγιον Πνεῦμα), κτλ. Τὰ σύμβολα ταῦτα μετεχειρίζοντο οἱ Χριστιανοὶ καὶ εἰς τὰς οἰκίας των.

Ἡ μεγάλη αὐστηρότης τῶν ἠθῶν, ἥτις ἐπεκράτει γενικῶς μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἥτις ἔκαμνε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς Ἐθνικούς, ἀνεπτύχθη ἐπὶ τοσοῦτον κατὰ τὸν Β΄ καὶ Γ΄ αἰῶνα, ὥστε νὰ φέρῃ πολλοὺς Χριστιανοὺς εἰς ἀκρότητας καὶ ὑπερβολὰς ἐναντίας βεβαίως εἰς τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τοιαῦται ὑπερβολαὶ ἦσαν ἡ **ἀγαμία** καὶ ὁ **ἀσκητισμός**. Ἡ ἀγαμία ἤρχισε νὰ θεωρῆται ὡς ἡ ὑψίστη ἀρετή, ἂν καὶ ὁ γάμος ηὐλογεῖτο ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐξυψώθη ὁ οἰκογενειακὸς βίος εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἠθικὴν περιωπὴν καὶ καθαρότητα. Ὁ δεύτερος γάμος ἐθεωρεῖτο παρὰ πολλῶν ὡς ἀκολασία καὶ

ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς κληρικούς. Βαθμηδὸν δὲ εἰσήχθη ἡ ἀγαμία τοῦ κλήρου εἰς μὲν τὴν Δύσιν γενικῶς, εἰς δὲ τὴν Ἀνατολὴν βραδύτερον διὰ τοὺς ἱεράρχας. Ἀκόμη καὶ μεταξὺ τῶν γυναικῶν καθιερώθη τάξις ***παρθένων***, ἤτοι γυναικῶν ἀφωσιωμένων εἰς τὸν Θεόν, αἵτινες ἔμενον ἄγαμοι καὶ ἐτιμωροῦντο αὐστηρῶς ἐὰν παρέβαινον τὴν εὐχήν των ταύτην. Ὅλαι αἱ ὑπερβολαὶ αὗται ἐπήγαζον ἐκ τῆς γενικῶς διαδεδομένης ἰδέας ὅτι ἡ σάρξ, τὸ σῶμα, εἶναι ἡ ἑστία τοῦ κακοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ ἐξευτελίζηται, νὰ παραμελῆται καὶ νὰ σκληραγωγῆται. Ἡ ἐξάπλωσις τοῦ ἀσκητικοῦ πνεύματος μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξε ταχεῖα καὶ εὐρεῖα. Οἱ ἀσκηταὶ κατ' ἀρχὰς ἔζων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἀπεῖχον οὐ μόνον τοῦ γάμου ἀλλὰ καὶ ὅλων τῶν ἀθῴων καὶ νομίμων σωματικῶν εὐχαριστήσεων καὶ τῆς κοινωνικῆς συναναστροφῆς. Ἐνήστευον πολὺ καὶ ἔτρωγον μόνον ἐλαχίστην καὶ εὐτελῆ τροφήν. Κατὰ δὲ τὸν Γ'. αἰῶνα οἱ ἀσκηταὶ ἤρχισαν νὰ ἀποχωροῦν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν καὶ νὰ καταφεύγουν εἰς τὰς ἐρήμους καὶ τὰ ὄρη, ὅπως ἐκεῖ περισσότερον σκληραγωγοῦν τὸ σῶμα καὶ εὐκολώτερον ἀποφεύγουν τοὺς πειρασμοὺς τοῦ κόσμου. Οἱ τοιοῦτοι ἐκαλοῦντο καὶ ἐρημῖται. Ὁ σκαπανεὺς τῶν ἀναχωρητῶν τούτων ὑπῆρξεν ὁ ***Ἀντώνιος***, ὅστις περὶ τὸ ἔτος 270 διεμοίρασε τὰ κτήματά του εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀπεσύρθη εἰς ἐρείπιόν τι ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἔζησε μέχρι τοῦ θανάτου του, παλαίων κατὰ τῶν πειρασμῶν. Τὸ παράδειγμά του ἐμιμήθησαν πολλοὶ ἄλλοι, ἐξ ὧν ὁ ὀνομαστότερος ἦτο ***Παῦλος*** ὁ ἐκ Θηβαΐδος.

Βραδύτερον θὰ ἴδωμεν πῶς ὁ ἀσκητισμὸς διεμορφώθη εἰς τὸν ***μοναχισμόν***, ὅστις μεγάλην ἐξήσκησεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας.

Πρὶν ἢ κλείσωμεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν συντόμως καὶ μίαν αἵρεσιν — τὴν τῶν ***Μανιχαίων***— ἥτις ἀνεφάνη κατὰ τὸ τέλος τοῦ Γ'. αἰῶνος καὶ ἥτις ἐτάραξεν οὐκ ὀλίγον τὴν Ἐκκλησίαν, ἰδίως εἰς τὴν Δύσιν. Ὁ ἱδρυτὴς καὶ ἀρχηγὸς τῆς αἱραίσεως ταύτης ***Μάνης*** (καὶ Μανιχαῖος λεγόμενος) ἦτο Πέρσης ἐκ καλῆς οἰκογενείας, θανατωθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βαρὰμ κατὰ τὸ 277 μ. Χρ. Οὗτος περιηγηθεὶς τὴν Βαβυλωνίαν, Ἰνδίαν καὶ Κίναν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐκήρυξε νέαν θρησκείαν, ἥτις ἦτο κρᾶμα διαφόρων ἀσιατικῶν θρησκευμάτων καὶ ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Τὰ κυριώτερα δόγματά του ἦσαν ὁ δυαδισμὸς (ἤτοι, ἡ ὕπαρξις δύο χωριστῶν καὶ ἀνεξαρτήτων θεοτήτων ἢ ἀρχῶν —τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ), ἡ ἀπόρριψις τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ ἡ διαστροφὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐκ τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος. Ὁ ἄνθρωπος μετέχει καὶ τῶν δύο. Τὸ καλόν, ὁ Θεός, ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸ φῶς, ἤτοι ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην. Τὸ Κακόν, ὁ Σατανᾶς, βασιλεύει εἰς τὸ σκότος. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τὸν Ἰησοῦν, τὸ πρῶτόν του τέκνον, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ πάσης ζωῆς καὶ ὅστις ἐλθὼν εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ λυτρώσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἔπαθε φαινομενικῶς ἐκ μέρους τοῦ Σατανᾶ.

Ἡ αἵρεσις τῶν Μανιχαίων ἐξηπλώθη ἰδίως εἰς τὴν Δύσιν, ἀλλ' ἀπεκηρύχθη πανταχοῦ ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, κατεδιώχθη δὲ ἀπηνῶς καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ κατὰ τὸ ἔτος 290. (Ἀκολουθεῖ)

Ο ΝΕΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΥΤΟΥ

Ὁ νεωστὶ ἐκλεγεὶς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Μελέτιος ὁ Δ'. εἰς συνέντευξιν, ἣν ἔδωκε πρὸς τὸν ἐν Λονδίνῳ ἀνταποκριτὴν τῆς «Πατρίδος», ἐξέθηκε συνοπτικῶς τὸ πρόγραμμα, ὅπερ σκοπεύει νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικήν του δικαιοδοσίαν, καὶ ὅπερ πρόγραμμα συνοψίζει ὡς ἑξῆς:

«***Συνολικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ κλήρου, Χριστιανικὴ μόρφωσις τοῦ λαοῦ, ἐλευθέρα Ἐκκλησία ἐν ἐλευθέρᾳ Πολιτείᾳ καὶ πλήρης ἀποκατάστασις τοῦ κανονικοῦ συστήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Αὐτὰ εἶναι τὰ κύρια σημεῖα τοῦ ἐσωτερικοῦ προγράμματός μου***».

Καὶ εἰς ἐρώτησιν τοῦ ἀνταποκριτοῦ, τί ἐννοεῖ μὲ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κανονικοῦ συστήματος τῆς διοικήσεως, ὁ Πατριάρχης ἀπήντησε·

«***Τακτικὴ συνέλευσις ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντων τῶν ἐπισκόπων, ὡς ἀνωτάτη τῆς Ἐκκλησίας ἀρχή. Διαίρεσις τοῦ ὅλου ἐδάφους τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἐπαρχίας, περιλαμβανούσας ἑκάστην τὴν ἑαυτῆς ὁμάδα ἐπισκόπων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς πρωτευούσης τῆς ἐπαρχίας. Τὸ σύστημα τοῦτο, τὸ καλούμενον ἀποκεντρωτικόν, εἶναι ἡ βάσις τῆς κανονικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ κανονικὸν σύστημα τῆς διοικήσεως θέλει ὅπως ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι ἐνασκοῦν ταὐτοχρόνως τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ σύστημα μιᾶς διαρκοῦς ὀλιγομελοῦς Συνόδου ἀγνοεῖ τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ ὄζει ὀλιγαρχίας καὶ ἀπολυταρχίας***».

Χαίρομεν εἰλικρινῶς βλέποντες τὸν κορυφαῖον ἱεράρχην τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐμπνεόμενον ὑπὸ τοσοῦτον ὑγιῶν ἀντιλήψεων περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔχοντα τὸ θάρρος νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς διοικήσεως, ἐὰν ὄχι ἐντελῶς εἰς τὸ καθεστὼς τοῦ Ἀποστολικοῦ αἰῶνος, τοὐλάχιστον εἰς τὸ τοῦ Μεταποστολικοῦ. Οἱ παρακολουθοῦντες τὴν ὑπὸ τοῦ «Ἀστέρος» δημοσιευομένην κατὰ συνέχειαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν εἶδον πῶς ἡ φιλοπρωτία, εἰσχωρήσασα ἀπὸ τοῦ Β'. καὶ Γ'. αἰῶνος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀφήρεσε τὴν διοίκησιν ἀπὸ τὰς κατὰ τόπους ἐκκλησίας καὶ συνεκέντρωσεν ὅλην τὴν ἐξουσίαν πρῶτον εἰς τοὺς μητροπολίτας καὶ εἶτα εἰς τοὺς Πατριάρχας. Ἡ ὑπὸ τοῦ νέου Οἰκουμ. Πατριάρχου προτεινομένη ἀποκέντρωσις, ἐὰν δὲν ἦναι τελεία, εἶναι ὅμως οὐχὶ μικρὰ καὶ ἀποτελεῖ σημαντικὸν βῆμα ἐπιστροφῆς πρὸς τὸ δημοκρατικὸν καθεστὼς τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ, καθ' ἡμᾶς, ἀποτελεῖ τὸ ἰδεῶδες πολίτευμα τοῦ πνευματικοῦ σωματείου, ὅπερ ἵδρυσεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Χριστός.

Οὐχὶ δὲ ὀλιγώτερον ἐπικροτοῦμεν εἰς τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ προγράμματος τοῦ Πατριάρχου. Ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ κλήρου καὶ ἡ Χριστιανικὴ μόρφωσις τοῦ λαοῦ εἶναι ζητήματα ὑψίστης σημασίας διὰ πᾶσαν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἰδίως διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἥτις δυστυχῶς ἐπὶ πολλὰς ἤδη γενεὰς δὲν ἀπέ-

δωκε τὴν δέουσαν προσοχὴν εἰς τὰ ζητήματα ταῦτα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴν καὶ φθοροποιὸν ἀνάμιξιν τῆς Πολιτείας εἶναι ζήτημα ἐξόχου σπουδαιότητος. Ἐάν τις εἶχε καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τούτου, ἀρκεῖ τὸ «ἀνάθεμα» τοῦ 1916 καὶ ἡ πρόσφατος κυβερνητικὴ ἀνάμιξις εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου, νὰ ἀποδείξῃ πόσον ὀλέθριον πρᾶγμα εἶναι ἡ Ἐκκλησία νὰ ἄγηται καὶ νὰ φέρηται ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ νὰ σύρεται δεσμία εἰς τὸ ἅρμα τῆς πολιτικῆς φατρίας. Ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία ἐγνώρισε τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐκ πικρᾶς πείρας εἰς διαφόρους κλάδους αὐτῆς, ἂν καὶ οὐδέποτε ὑπέστη τὴν ἐπήρειαν τόσου ἀσυστόλου πολιτικῆς ὑποδουλώσεως ὅσην ἡ ἐν Ἑλλάδι Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Οἱαδήτοτε ἀνάμιξις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οἱαδήποτε ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῆς Πολιτείας εἶναι ἐπιζημία διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἑπομένως διὰ τὸ πνευματικὸν καλὸν τοῦ λαοῦ.

Εἰς τὸν νέον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὃν ἐγνωρίσαμεν ὡς ἄνδρα ζηλωτὴν καὶ ρέκτην εἰς τὰς ἰδέας του, εὐχόμεθα πλήρη τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, ἐξ οὗ πολλὰ καὶ μεγάλα ὠφελήματα θὰ πορισθῇ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πάντες ἐγνωρίσαμεν καὶ ἐθαυμάσαμεν τὴν λαμπρὰν δρᾶσιν τῆς Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων (Ἀμερικῆς) ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀπὸ τοῦ 1918 μέχρι σήμερον. Περὶ τῆς δράσεως ταύτης, τῆς τόσον πολυειδοῦς καὶ ἐπιτυχοῦς, θέλομεν πραγματευθῆ ἐκτενέστερον εἰς προσεχὲς ἡμῶν φύλλον.

Μεταξὺ τῶν ἐκ περιτροπῆς ἀρχηγῶν τῆς δράσεως ταύτης ὑπῆρξε καὶ ὁ καθηγητὴς Γκράμπερυ, τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Τέξας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ὅστις ἐλθὼν ὡς ἐθελοντὴς εἰς τὸ ἐν Ἑλλάδι ἔργον τῆς Ἀδελφότητος, παρέμεινεν ἐδῶ μέχρι τοῦ θέρους 1920. Ἀποχωρήσας τότε ὅπως ἐπαναλάβῃ τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεις του, δὲν ἔπαυσε νὰ παρακολουθῇ μακρόθεν τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν στοργὴν καὶ τον πόνον ἀληθοῦς Φιλέλληνος. Ἐσχάτως μᾶς ἀπέστειλε τὴν κάτωθι «Προσευχήν,» ἣν παραδίδομεν ἐν μεταφράσει εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν, ὅπως ἐκτιμήσωσιν οὐ μόνον τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἡμῶν ζέουσαν ἀγάπην, ἥτις τὴν διαπνέει, ἀλλὰ καὶ τὰς μεγάλας καὶ ὑψηλὰς ἐννοίας, ἃς περιέχει.

« Θεὲ τῶν ἐθνῶν καὶ Πάτερ τῶν πνευμάτων ἡμῶν ! Προσερχόμεθα ἐνώπιον τοῦ θρόνου Σου, δεόμενοί Σου ὑπὲρ τῆς ἀγαπητῆς ἡμῶν πατρίδος Ἑλλάδος, τῆς εὐλογηθείσης ὑπὸ τοῦ Ἰεχωβᾶ, ὡς τὸ πάλαι ὁ Ἰσραήλ, καὶ γενομένης εἰς εὐλογίαν πάντων τῶν λαῶν, τῶν ζώντων σήμερον εἰς τὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅπως ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἀνέστησας προφήτας, ψαλμῳδοὺς καὶ νομοθέτας, οὕτω καὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων ἀνέδειξας σοφοὺς καὶ καλλιτέχνας καὶ πολιτικούς, ἐραστὰς καὶ ὀπαδοὺς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ καλοῦ — μεγάλα πνεύματα, ἅτινα ἐξήτησάν Σε ψηλαφῶντα

ὅπως Σὲ εὕρωσι· καίτοι Σὺ εἶσαι οὐχὶ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν. Διότι ἐν Σοὶ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ εἴμεθα, ὡς καί τινες τῶν ἡμετέρων ποιητῶν εἶπον, Ὅτι Σοῦ καὶ γένος εἴμεθα. Εὐχαριστοῦμέν Σοι, Κύριε, διὰ τὴν ἀποκάλυψίν Σου, ἣν ἔκαμες διὰ τῶν δούλων Σου τούτων καὶ διὰ τὸ λαμπρὸν φῶς, ὅπερ ἠξίωσας τὴν Ἑλλάδα νὰ διαχύσῃ εἰς τὸν κόσμον.

Εὐλογοῦμέν Σε ὡσαύτως, διότι διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἔδωκας εἰς τὸν κόσμον τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἔχωμεν τὸν ἀνεκτίμητον τοῦτον θησαυρὸν πρωτότυπον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν γλώσσῃ. Κατάστησον ἡμᾶς ἀξίους, Κύριε, τῆς μεγάλης Σου ταύτης συγκαταβάσεως καὶ πιστοὺς καὶ ἐπιμελεῖς μελετητὰς τοῦ Λόγου Σου.

Σὺ παρεγένου ἡμῖν βοηθὸς καὶ παραστάτης διὰ μέσου τῶν αἰώνων τῆς δουλείας καὶ τῆς ὀδύνης. Ἡ Σὴ θρησκεία καὶ ἡ πρὸς Σὲ πίστις ἡμῶν ἐστήριξε καὶ παρηγόρησεν ἡμᾶς, ὅτε ἤμεθα ὑπὸ τὴν πτέρναν τοῦ κατακτητοῦ, καὶ ἡ Σὴ διαθήκη πρὸς ἡμᾶς ἐσφραγίσθη διὰ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων ἡμῶν. Σὺ ἐνίσχυσας ἡμᾶς ὅπως, ἐμμμένοντες σταθερῶς εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ Σου καθ' ὅλους τοὺς ζοφεροὺς χρόνους τῆς θλίψεως, ἀποτελέσωμεν φραγμὸν κατὰ τοῦ κινδύνου, ὅστις ἠπείλει τὴν παγκόσμιόν Σου Ἐκκλησίαν.

Σοὶ εὐχαριστοῦμεν, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐπήκουσας τῆς κραυγῆς τοῦ καταδυναστευομένου λαοῦ Σου καὶ ἠλευθέρωσας τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀπὸ σκληρᾶς δουλείας, ἀνταμείψας τὰς θυσίας καὶ τούς ἀγῶνας τῶν πατέρων ἡμῶν διὰ τῆς δωρεᾶς τῆς ἐλευθερίας.

Ἤδη προσερχόμεθα, Κύριε, ἐξομολογούμενοι πρὸς Σὲ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ ζητοῦντες παρὰ Σοῦ τὴν συγχώρησιν. Σῶσον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἰδίων ἡμῶν λαθῶν. Καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ φθόνου, κοσμικῆς φιλοδοξίας, δυσπιστίας πρὸς ἀλλήλους, παντὸς εἴδους ἐγωϊσμοῦ καὶ φιλαυτίας. Ἡ ἀνάμνησις τῆς μεγαλοψυχίας καὶ τῶν κατορθωμάτων τῶν προγόνων ἡμῶν ἂς μᾶς καταστήσῃ ταπεινόφρονας καὶ ἂς φανῶμεν ἀντάξια τέκνα αὐτῶν διὰ τῆς προσπαθείας ὅπως ἀκολουθήσωμεν ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτῶν εἰς πᾶν ἔργον εὐγενὲς καὶ εὐάρεστον ἐνώπιόν Σου.

Ἐνθυμοῦ, Κύριε, τοὺς ὁμογενεῖς ἡμῶν τοὺς διεσπαρμένους ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ δὸς εἰς ὅσους μὲν κατοικοῦσι μεταξὺ λαῶν ἐλευθέρων, νὰ ἀναδείκνυνται χρηστοὶ πολῖται καὶ ἄξιοι τῶν ἀγαθῶν, ὧν συμμετέχουσιν· εἰς ὅσους δὲ εὑρίσκονται εἰσέτι ὑπὸ ζυγὸν δουλείας, ἐστερημένοι τῶν δικαιωμάτων τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας, Σὺ ὁ δίκαιος καὶ παντοδύναμος Θεὸς δὸς καρτερίαν καὶ παραμυθίαν καὶ ταχεῖαν ἀπολύτρωσιν.

Χάρισον ἡμῖν, ὦ Θεὲ τῶν πατέρων ἡμῶν, τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἐλευθερίαν, ἣν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἔπαυσε ζητοῦν διὰ μέσου τῶν αἰώνων — ἐλευθερίαν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν — ἐλευθερίαν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, τῆς δεισιδαιμονίας καὶ παντὸς ταπεινοῦ φρονήματος —ἐλευθερίαν πολιτικήν, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικήν —τὴν ἔνδοξον ἐλευθερίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

Ἐξαπόστειλον ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς Σου καὶ τὴν ἀλήθειάν Σου ὅπως αὐτὰ ὁδη-

γνῶσιν ἡμᾶς. Ὡς δὲ ἐβοήθησας ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ διατηρήσωμεν ἄσβεστον τὸ φῶς τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας κατὰ τοὺς σκοτεινοτάτους αἰῶνας τῆς ἱστορίας ἡμῶν, οὕτω καὶ νῦν εὐλόγησον τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς διδασκάλους ἡμῶν, ὅπως μείνωμεν ἐσαεὶ πιστοὶ εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀλήθειάν Σου.

Ἔτι δέ, Κύριε, δεόμεθά Σου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Σου τῆς παγκοσμίου, ὑπὲρ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ κλήρου Σου. Πλήρωσον αὐτοὺς διὰ τοῦ Πνεύματός Σου τοῦ Ἁγίου, ὅπως ὀρθοτομῶσι τὸν λόγον τῆς Σῆς ἀληθείας. Ἂς ἔχωσι Σὲ ὡς τὴν αὐτῶν ἔμπνευσιν καὶ ἂς ἀναπαριστῶσιν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν τὴν εἰκόνα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου καὶ κηρύττοντες πρὸς αὐτὸ ἐγκαίρως, ἀκαίρως τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ καὶ Λόγου ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ καθαρότητι καὶ δυνάμει, ὥστε νὰ καρποφορήσῃ πλουσίως εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν καρδίαν πάντων.

Ἐπίστρεψον, Κύριε, ἕως πότε; Μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου Σου, ἀλλ' ἀπόδος εἰς ἡμᾶς τὴν χαρὰν τῆς σωτηρίας Σου. Ἀξίωσον ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ἀντὶ τῶν ἡμερῶν τούτων, καθ' ἃς ἔθλιψας ἡμᾶς· ἀπάλειψον πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν διαπαντός, ὦ Πάτερ, διὰ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ Σου Πνεύματος, χάριτι τοῦ μόνου Μεσίτου καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν! Ἀμήν.»

Georgetown, Texas. JOHN C. GRANBERY

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Διήγημα τῶν ἡμερῶν τοῦ Νέρωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

(Συνέχεια)

Τοὺς ρεμβασμοὺς τοῦ Μάρκου αἴφνης διέκοψεν ἡ Ἀντωνία, ἥτις τοῦ ἐφώναξεν ἀπὸ τὸν πυλῶνα τῆς οἰκίας της·

— «Εὐγενέστατε Μάρκε, χαῖρε!»

Ὁ Μάρκος ἐτινάχθη καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν πυλῶνα, ὅπως χαιρετίσῃ τὴν φιλάρεσκον οἰκοδέσποιναν, μὲ ὄχι πολλὴν ὄρεξιν.

—«Ὡραία κοπέλλα ἐκείνη, ποῦ ἐγλύτωσες ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ὄχλου!» τοῦ εἶπεν ὁ Πόρκιος γελῶν.

Ὁ Μάρκος δὲν ἔδωκε καμμίαν ἀπάντησιν εἰς τὸν γέρω-μέθυσον, ἀλλ' ἐστράφη πρὸς τὴν οἰκοδέσποιναν.

—«Τί μὲ θέλετε, κυρία μου;»

—«Τὴν συντροφιάν σου, εὐγενέστατε Μάρκε», ἀπήντησεν ἡ Ἀντωνία· «ἐλθὲ νὰ καθήσῃς ὀλίγον μαζύ μας».

—«Δυστυχῶς, κυρία μου, δὲν ἐμπορῶ αὐτὴν τὴν ὥραν, διότι ἔχω ὑπηρεσίαν ἐπείγουσαν».

—«Φοβεῖσαι;» ἠρώτησεν ἡ Ἀντωνία μὲ πονηρὸν χαμόγελων.

—«Τί νὰ φοβηθῶ;»

—«Τὸν θυμὸν τῆς Αἰμιλίας».

—«Διατὶ τῆς Αἰμιλίας;»

—«Διότι ὅλος ὁ κόσμος λέγει ὅτι εἶσαι μνηστήρ της».

—«Ἀλήθεια; Τότε ὅλος ὁ κόσμος μοῦ κάμνει μεγάλην τιμήν», ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Μάρκος.

—«Ναί,» ἐξηκολούθησεν ἡ φλύαρος Ἀντωνία, «καὶ μάλιστα λέγουν ὅτι ὁ Τιγελλῖνος εἶναι ἀντίπαλός σου ὄχι μόνον διὰ τὴν εὔνοιαν τοῦ Νέρωνος ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χεῖρα τῆς Αἰμιλίας. Ἐν τούτοις, ὁ Μάρκος ἡνωμένος μὲ τὴν Αἰμιλίαν δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ ἕνα Τιγελλῖνον. Τί λέγεις, Μάρκε;»

—«Λέγω ὅτι ὁ Μάρκος καὶ χωρὶς τὴν Αἰμιλίαν δὲν ᾐσθάνθη ἀκόμη φόβον ἀπέναντι ἑνὸς Τιγελλίνου».

—«Αἴ! παντρέψου, Μάρκε, μίαν ὥραν ἀρχήτερα! Ὁ κόσμος λέγει,» ἤρχισε πάλιν ἡ Ἀντωνία· ἀλλ' ὁ Μάρκος, βαρυνθεὶς τὴν συζήτησιν αὐτήν, τὴν διέκοψεν ἀποτόμως·

—«Ὁ κόσμος ἔχει πολλὲς γλῶσσες καὶ ὅλες λέγουν ψέμματα! Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, κυρία μου, νὰ σᾶς ἀποχαιρετήσω!»

—«Χαῖρε, φίλε μου, καὶ ἄκουσε τὴν συμβουλήν μου!» Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἡ Ἀντωνία, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν της ἀκολουθουμένη ἀπὸ τὸν Πόρκιον καὶ τὸν Ὁράτιον, ἐνῷ ὁ Μάρκος ἀπήρχετο πρὸς τὴν ἀγοράν.

Ἀλλὰ μόλις εἶχε κάμει εἴκοσι βήματα καὶ συνήντησε τὸν στρατιώτην, τὸν ὁποῖον εἶχε στείλει νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν Βιργινίαν καὶ τὸν Φάβιον, καὶ ὁ ὁποῖος ἤδη ἐπέστρεφεν.

—«Αἴ! ἔμαθες ποῦ κατοικοῦν;» τὸν ἠρώτησεν ὁ Μάρκος.

—«Μάλιστα, κύριε διοικητά· εἰς ἕνα σπιτάκι εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἡρακλέους. Τὸ σπιτάκι αὐτὸ θεωρεῖται ὕποπτον».

—«Πῶς, ὕποπτον;»

—«Ὅτι εἶναι κέντρον αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν».

Ἡ ἀπάντησις αὐτὴ τοῦ στρατιώτου συνέσφιγξε τὴν καρδίαν τοῦ Μάρκου, χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ ἐννοῇ διατί.

—«Πῶς τὸ γνωρίζεις αὐτό;»

—«Μοῦ εἶπεν ἕνας γείτων, ὅτι ὁ ἀστυνόμος αὐτοῦ τοῦ τμήματος ἔχει τὸ σπίτι αὐτὸ ὑπὸ ἐπιτήρησιν.»

—«Ποῖος εἶναι ὁ ἀστυνόμος;»

—«Ὁ Λικίνιος».

—«Ὁ Λικίνιος! ὁ πλέον αἱμοβόρος καὶ θηριώδης ἀστυνόμος τῆς Ῥώμης! Μὰ αὐτὸς εἶναι ἄξιος, καὶ ἂν ἀκόμη οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἀθῷοι, νὰ κα-

τασκευάση ἀποδείξεις τῆς ἐνοχῆς των. Λοιπόν, ἐσὺ Βιτούριε, πήγαινε πάλιν ἐκεῖ κάτω καὶ φρόντισε νὰ μάθῃς ὅ,τι ἐμπορεῖς. Ἂν μάθῃς ὅτι πρόκειται νὰ γίνουν συλλήψεις εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι, ἔλα ἀμέσως νὰ μὲ εἰδοποιήσῃς. Ἐννόησες;»

—«Μάλιστα, κύριε διοικητά». Καὶ ὁ στρατιώτης χαιρετίσας ἐστράφη καὶ ἀπῆλθεν, ἐνῷ ὁ Μάρκος ἐξηκολούθησε βραδέως προχωρῶν πρὸς τὴν ἀγορὰν βυθισμένος εἰς ἀγωνιώδεις σκέψεις.

—«Αὐτὸ τὸ ὡραῖον πλάσμα νὰ τὸ κατασπαράξῃ ἓν θηρίον σὰν τὸν Λικίνιον! Ποτέ! Πρέπει διὰ παντὸς μέσου νὰ τὴν σώσω! Βιργινία! Τί ὡραῖον ὄνομα! Τι χάριν ἔχει ἡ μορφή της! Τί ἀθῳότης λάμπει εἰς τὸ βλέμμα της! Πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν μου μὲ ἐσυγκίνησεν ἔτσι μία γυναῖκα. Καὶ νὰ ἦναι Χριστιανή!»

Καθὼς ἐβάδιζε τοιουτοτρόπως ἀφῃρημένος καὶ ψιθυρίζων τὸ ὄνομα τῆς Βιργινίας, εἰς μίαν στροφὴν τοῦ δρόμου ἦλθεν ἐξαίφνης ἀντιμέτωπος εἰς ἓν φορεῖον (ἢ μᾶλλον μίαν φορητὴν πολυθρόναν σκεπαστὴν) φερόμενον ὑπὸ τεσσάρων δούλων μαύρων, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκάθητο μία ὡραία καὶ νεαρὰ κυρία, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐβάδιζεν ἕνας μεγαλόσωμος ὑπηρέτης, ἐνῷ ὄπισθεν τοῦ φορείου ἠκολούθουν δύο καλοενδεδυμέναι ὑπηρέτριαι. Ἡ κυρία, ἥτις ἦτο πολυτελῶς ἐνδεδυμένη, μόλις εἶδε τὸν Μάρκον, διέταξε τοὺς δούλους νὰ σταθοῦν καὶ ἐξέτεινε πρὸς τὸν Μάρκον τὴν χεῖρά της, λέγουσα μὲ γλυκὺ μειδίαμα·

—«Χαῖρε, εὐγενέστατε Μάρκε!»

—«Χαῖρε, εὐγενεστάτη Αἰμιλία!» ἀπήντησεν ὁ Μάρκος, ἀσπαζόμενος εὐγενῶς τὴν χεῖρά της.

Ἡ Αἰμιλία ἦτο μία ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας καὶ πλουσιωτέρας νεάνιδας τῆς Ρωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας. Ὀρφανή, μόλις εἰκοσαετὴς, ἦτο κόρη ἑνὸς στρατηγοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπὶ αὐτοκράτορος Κλαυδίου εἶχε διακριθῆ εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἀποκτήσει συγχρόνως μεγίστην περιουσίαν. Ἡ μήτηρ της ἦτο θυγάτηρ ἑνὸς Γερμανοῦ πρίγκηπος, ὃν ὁ στρατηγὸς οὗτος εἶχεν αἰχμαλωτίσει εἰς μίαν του ἐκστρατείαν· ἡ ξανθὴ ὡραιότης τῆς κόρης καὶ ἡ σεμνότης της εἶχον κινήσει τὴν ἀγάπην τοῦ στρατηγοῦ, ὅστις τὴν ἐνυμφεύθη καὶ τὴν ἔφερε μαζύ του εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὅπου ἐγεννήθη τὸ θυγάτριόν των, ἡ Αἰμιλία, ἥτις ἐκληρονόμησε τὴν ὡραιότητα τῆς ἀλλοδαπῆς μητρός της. Ἤδη ἀπολέσασα καὶ τοὺς δύο γονεῖς της, ὡραία, ὑπέρπλουτος, νοήμων καὶ μὲ ἄσπιλον φήμην, ἦτο ἡ μᾶλλον ἀξιοζήλευτος ὑποψηφία νύμφη τῆς Ρώμης.

Ἡ Αἰμιλία εἶχεν ἤδη αἰσθανθῆ καὶ δείξει ζωηρὸν ἔρωτα πρὸς τὸν Μάρκον· ὥστε οἱ ἀργόσχολοι τῆς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας δὲν ἐβράδυναν νὰ ἀρχίσουν νὰ λέγουν περὶ πιθανοῦ συνοικεσίου μεταξὺ τῶν δύο. Διότι δὲν ἐφαντάζοντό ποτε ὅτι ἠδύνατο κανεὶς νὰ ἀδιαφορήσῃ πρὸς μίαν νύμφην μὲ τόσα θέλγητρα καὶ πλεονεκτήματα, ὅταν αὐτὴ ἐδείκνυε τόσον φανερὰ τὴν προτίμησίν της. Καὶ ὅμως ἡ καρδία τοῦ Μάρκου δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ κανένα παλμὸν διὰ τὴν ὡραίαν Αἰμιλίαν, πέραν μιᾶς ἐγκαρδίου φιλίας καὶ ἐκτιμήσεως.

Η αἰφνιδία αὕτη συνάντησις εἰς τὴν καμπὴν τοῦ δρόμου ἔκαμε τοὺς ὡραίους γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Αἰμιλίας νὰ σπινθηροβολήσουν ἐκ χαρᾶς.

—«Ποῦ πηγαίνεις, εὐγενέστατε Μάρκε; ἠρώτησε.

—«Εἰς ὑπηρεσίαν, κυρία μου.»

—«Ὥστε δὲν ἐμπορεῖς νὰ μὲ συνοδεύσῃς;»

—«Δυστυχῶς ὄχι σήμερον.»

—«Τότε θὰ ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ δεχθῶ τὴν ἐπίσκεψίν σου ἀργότερα;»

—«Εἶμαι ἀπησχολημένος ὅλην τὴν ἡμέραν μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους.»

—«Αὔριον λοιπόν;»

—«Αὔριον ἔχω προσκαλέσει μερικοὺς φίλους εἰς γεῦμα.»

—«Καὶ ἐμὲ δὲν μὲ ἐπροσκάλεσες;»

—«Εἶναι γεῦμα ἀνδρῶν, εὐγενεστάτη Αἰμιλία.» Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐφάνη ἐρχόμενος ὁ Πόρκιος, ὅστις ἤδη ἦτο τελείως μεθυσμένος.

—«Ἆ! Μάρκε, πονηρέ! Τί τὴν ἔκαμες τὴν Χριστιανοπούλαν;» εἶπε τραυλίζων καὶ γελῶν βλακωδῶς.

—«Ποίαν Χριστιανοπούλαν;» διέκοψεν ἡ Αἰμιλία, ἀνήσυχος, ἐκ ζηλοτυπίας·

—«Μὴν ἀκούετε τὸν Πόρκιον,» ἀπήντησεν ὁ Μάρκος μὲ περιφρόνησιν· «πολὺ ἐνωρὶς ἦλθε 'στὸ κέφι σήμερον.» Καὶ ἰδὼν τὸν Ὁράτιον ἐρχόμενον, τὸν ἐφώναξε καὶ τῷ εἶπε μὲ κάποιαν ἀγανάκτησιν·

—«Πάρε τὸν Πόρκιον σπίτι του, διότι εἶναι μεθυσμένος, μὴν πέσῃ καὶ τσακισθῇ.»

Ὁ Πόρκιος ἤρχισε νὰ διαμαρτύρεται, ἀλλ' ὁ Ὁράτιος τὸν ἔλαβεν ὑπὸ τὸν βραχίονα καὶ τὸν ἀπήγαγε φωνάζοντα·

—«Ἆ, τὸν κατεργάρη! . . . Χριστιανοπούλα . . . ὡραῖα μάτια! . . .»

Ἡ ταραχὴ τοῦ Μάρκου δὲν διέφυγε τὸ ὀξὺ βλέμμα τῆς Αἰμιλίας, ἥτις τότε ἐστράφη καὶ τὸν ἠρώτησε·

—«Διατί ἐθύμωσες μὲ ἕνα μεθυσμένον; Τί εἶναι αὐτὴ ἡ Χριστιανοπούλα, ποῦ ἀνέφερεν αὐτός;»

— «Δὲν ἐξεύρω ἂν ἦναι Χριστιανοπούλα ἢ ὄχι. Ἡ συνοδεία μου ἐγλύτωσεν αὐτὴν καὶ ἕνα γέροντα ἀπὸ κάτι κακοποιούς, καὶ ὁ Πόρκιος παρεξήγησε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν μέθην του.»

—«Ξεύρεις τὴν παροιμίαν, Μάρκε, ἀπὸ μεθυσμένον καὶ ἀπὸ τρελλὸν ἀκούει κανεὶς τὴν ἀλήθειαν,» ἀπήντησεν ἡ Αἰμιλία.

—«Θὰ σοῦ εἰπῶ καὶ ἐγὼ μίαν ἄλλην παροιμίαν, ὅτι, ὅταν μπαίνει τὸ κρασί, βγαίνει τὸ μυαλό,» ἀπεκρίθη ὁ Μάρκος.

Ἡ Αἰμιλία ἡτοιμάζετο νὰ εἴπῃ κάτι, ὅταν αἴφνης ἠκούσθησαν βήματα καὶ ἐφάνη ἐρχόμενος ὁ στρατοπεδάρχης Τιγελλῖνος, ὁ εὐνοούμενος τοῦ αὐτοκράτορος, ἀκολουθούμενος ἀπὸ δύο τρεῖς ἀξιωματικούς. Ὅταν εἶδε τὸν Μάρκον συνομιλοῦντα μὲ τὴν Αἰμιλίαν, ἐσκυθρώπασεν ἡ ὄψις του, διότι ἦτο καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν πολλῶν μνηστήρων τῆς ὡραίας καὶ πλουσίας ὀρφανῆς καὶ ἤθελε νὰ τὴν νυμφευθῇ διὰ νὰ

οἰκειοποιηθῇ τὴν μεγάλην της περιουσίαν. Ἐν τούτοις ἐπλησίασε καὶ ἐχαιρέτισε τὸν Μάρκον μὲ προσποιητὴν εὐγένειαν, λέγων·

— «Χαῖρε, κύριε διοικητά!»

— «Χαῖρε, κύριε στρατοπεδάρχα!» ἀπήντησεν ὁ Μάρκος.

Ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς τὴν Αἰμιλίαν ὁ Τιγελλῖνος ἐξηκολούθησε·

— «Χαῖρε, εὐγενεστάτη Αἰμιλία! Εἶμαι εὐτυχὴς ὅτι σὲ βλέπω.» Μεθ' ὃ πρὸς τὸν Μάρκον· «Κύριε διοικητά, σὲ ἐγύρευα. Ὁ Αὐτοκράτωρ σοὶ στέλλει αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν.» Καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Μάρκον μίαν μεμβράνην τυλιγμένην εἰς σχῆμα κυλίνδρου.

— «Εἶναι λίαν ἐπείγουσα!» προσέθεσεν.

Ὁ Μάρκος, λαβὼν τὴν ἐπιστολήν, τὴν ἐξετύλιξε καὶ ἀνέγνωσε τὰ ἑξῆς·

«Ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν ἀγαπητόν του Μάρκον, χαίρειν.
Μανθάνω ὅτι οἱ κατηραμένοι αὐτοὶ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐπληθύνθησαν τόσον πολύ, ὄχι μόνον ἀρνοῦνται νὰ μὲ προσκυνήσουν ἀλλὰ καὶ συνομωτοῦν διὰ νὰ μὲ φονεύσουν. Διὰ τοῦτο σὲ διατάσσω νὰ τοὺς κυνηγήσῃς καὶ νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσῃς τελείως, ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία, χωρὶς ἔλεος. Φόνευσε ὅσους εἶναι ἐπικίνδυνοι. Τοὺς ἄλλους νὰ συλλάβῃς διὰ νὰ τοὺς ρίψωμεν εἰς τὰ θηρία εἰς τὸ ἀμφιθέατρον. Σοὶ δίδω πλήρη ἐλευθερίαν καὶ ἐξουσίαν, καὶ σὲ καθιστῶ ὑπεύθυνον διὰ πᾶσαν μὴ ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς μου.»

Ὁ Μάρκος ἀνέγνωσε τὸ ἔγγραφον τοῦτο τοῦ Νέρωνος μὲ συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν δυσκόλως ἔκρυπτε.

— «Τὸ γράμμα τοῦ Αὐτοκράτορος φαίνεται νὰ ἐτάραξε τὸν Μάρκον,» εἶπε τότε ἡ Αἰμιλία πρὸς τὸν Τιγελλῖνον.

— «Διατί;» ἠρώτησεν ὁ Τιγελλῖνος κυττάζων τὸν Μάρκον μὲ ὑποψίαν· «δὲν εἶναι παρὰ μία διαταγὴ περὶ ἐξολοθρεύσεως αὐτῶν τῶν κατηραμένων Χριστιανῶν καὶ εἰς τὸν Μάρκον ἀναθέτει τὸ ἔργον τοῦτο.»

Ἡ Αἰμιλία ἀκούσασα Χριστιανοὺς ἐκύτταξε προσεκτικῶς τὸν Μάρκον, ὅστις ὅμως καταπνίξας τὴν ταραχήν του, εἶπε πρὸς τὸν Τιγελλῖνον·

— «Ὑποκλίνομαι πρὸ τῆς διαταγῆς τοῦ Καίσαρος.»

— «Καὶ θὰ τὴν ἐκτελέσῃς πιστῶς;»

— «Δύνασαι ν' ἀμφιβάλλῃς;» ἀπήντησεν ὁ Μάρκος μὲ ψυχρότητα.

Τότε ὁ Τιγελλῖνος στραφεὶς πρὸς τὴν Αἰμιλίαν εἶπε·

— «Πηγαίνετε πρὸς τὸ σπίτι σας, εὐγενεστάτη; Μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνοδεύσω;»

— «Εὐχαρίστως,» ἀπήντησεν ἡ ζηλότυπος κόρη· «Χαῖρε, Μάρκε! Ὁ Καῖσαρ πολὺ σοφῶς σὲ ἐξέλεξε διὰ τὸ ἔργον αὐτό, καὶ πολὺ σωστὴ ἡ διαταγή του! Θάνατος εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἀδιακρίτως φύλου καὶ ἡλικίας, ἀφοῦ εἶναι συνωμόται κατὰ τοῦ καθεστῶτος!»

Καὶ μὲ ὀξὺ βλέμμα πρὸς τὸν Μάρκον, ἀπῆλθε μὲ τὸν Τιγελλῖνον καὶ τὴν λοιπὴν συνοδείαν της.

(Ἀκολουθεῖ).

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

διὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον 1922.

Κυριακή, 6 Φεβρουαρίου.

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἠλία (Β' Βασιλ. β' 1—18).

Ἐποχή : *Περὶ τὸ 900 π. Χρ.*

α) ***Ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Ἐλισσαιὲ πρὸς τὸν Ἠλίαν*** *(ἐδάφ. 1—6).*

Τρὶς ὁ Ἠλίας, ὅστις εἶχεν εἴδησιν περὶ τῆς ἐπικειμένης ἀναλήψεώς του, δοκιμάζει τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ μαθητοῦ του Ἐλισσαιέ, καὶ τρὶς ὁ Ἐλισσαιὲ ἀρνεῖται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν διδάσκαλόν του. Οἱ κοσμικοὶ ἄνθρωποι, ὅταν δὲν ἔχουν πλέον τίποτε νὰ ἐλπίζουν ἀπὸ ἕνα φίλον των, πολλάκις τὸν ἐγκαταλείπουν. Ἀλλ' ὁ δεσμὸς ὁ συνδέων τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἶναι δεσμὸς ἀδιαρρήκτου ἀγάπης.

β) Ἡ ἅμαξα τοῦ πυρὸς (ἐδ. 7—11).

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἠλία ἦτο προσήκουσα ἀμοιβὴ διὰ τὴν λαμπρὰν καὶ πιστὴν ὑπηρεσίαν του πρὸς τὸν Θεόν. Ἦτο δὲ καὶ ἐκδήλωσις τῆς θείας δυνάμεως καὶ εὐνοίας, ἥτις βεβαίως σκοπὸν εἶχε νὰ στερεώσῃ τὴν πίστιν τοῦ Ἐλισσαιὲ καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν καὶ νὰ διδάξῃ τὸν λαὸν Ἰσραήλ, ὅτι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν ἦτο μὲ τὸ μέρος ἐκείνων, οἵτινες ἀνθίσταντο καὶ ἐκήρυττον κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ ἀνάληψις τοῦ Ἠλία ἦτο πολὺ θεαματικωτέρα τῆς ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

γ) Ἡ μηλωτὴ τοῦ Ἠλία (ἐδ. 12—18).

Ὁ Ἐλισσαιέ, ὅταν ὁ Ἠλίας τὸν ἠρώτησε ποίαν τελευταίαν χάριν θέλει ἐκ μέρους του, ἐζήτησε διπλασίαν μερίδα τοῦ πνεύματός του—τῆς εὐσεβείας, τῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσηλώσεως καὶ τῆς πνευματικῆς δυνάμεως. Διὰ τοῦτο ἡ μηλωτὴ τοῦ Ἠλία ἔπεσεν ἐπὶ τὸν Ἐλισσαιέ. Τοῦτο ἐσυμβόλιζεν ὅτι ὁ Ἐλισσαιὲ διεδέχετο τὸν Ἠλίαν εἰς τὸ πνευματικόν του ὑπούργημα, ἀφοῦ ἡ μηλωτὴ ἦτο τὸ διακριτικὸν ἐπένδυμα τῶν προφητῶν. Καὶ ναὶ μὲν ὁ Ἐλισσαιὲ οὐδέποτε ἔφθασεν εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἠλία· ἦτο μᾶλλον ὁ ἥσυχος καὶ ἀκούραστος διδάσκαλος καὶ κῆρυξ παρὰ ὁ ἐπιβλητικὸς καὶ κεραυνοβόλος προφήτης. Ἀλλ' ἡ πνευματικὴ ἀποστολὴ ὑπῆρξε μία καὶ ἡ αὐτή· καὶ οὔτε ὑπῆρχεν ἡ αὐτὴ ἀνάγκη ἑνὸς Ἠλία ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐλισσαιέ, ὅπως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀχαάβ.

Ὁ Θεὸς ἀνταμείβει πάντοτε τοὺς πιστοὺς δούλους Αὐτοῦ. Ἐδόξασε τὸν Ἠλίαν κατὰ τρόπον μοναδικόν. Ἐδόξασε κατόπιν καὶ τὸν Ἐλισσαιὲ διὰ τῶν δυνάμεων, ἃς τοῦ ἐχορήγησε. Δοξάζει πάντα ὅστις πιστῶς Τὸν ὑπηρετεῖ ἐπὶ γῆς, ἐὰν ὄχι ἐν ταύτῃ τῇ ζωῇ, πάντως ὅμως ἐν τῇ αἰωνίᾳ μακαριότητι.

Κυριακή, 13 Φεβρουαρίου.

Ὁ Ἐλισσαιὲ καὶ ἡ Σουναμίτις γυνὴ (Β' Βασιλέων δ' 8—37).

Ἐποχὴ : Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Ἠλία.

Ἡ φιλοξενία καὶ ἡ εὐσέβεια τῆς Σουναμίτιδος καὶ τοῦ συζύγου αὐτῆς ἀνταμείβονται διὰ τῆς ἀποκτήσεως υἱοῦ. Ἡ πίστις αὐτῶν δοκιμάζεται διὰ τοῦ θανάτου τοῦ μονακρίβου τούτου τέκνου καὶ ἀνταμείβεται διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως αὐτοῦ. Πρβλ. τὸν Ἀβραάμ, τὴν Σάρραν καὶ τὸν Ἰσαάκ. Ἡ πίστις εἶναι τὸ δοκιμαστήριον τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, ἡ μόνη σανὶς διὰ τῆς ὁποίας σώζεται ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν τρικυμίαν τοῦ βίου καὶ τὰς καταστροφὰς τοῦ παρόντος κόσμου. Πρβλ. τὸν Πέτρον περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὴν Χαναναίαν γυναῖκα, τὸν ἑκατόνταρχον καὶ τὸ θυγάτριόν του. «Κύριε, αὔξησον τὴν πίστιν ἡμῶν» (Λουκ. ιζ' 5).

Κυριακὴ 20 Φεβρουαρίου.

Ὁ Ἐλισσαιὲ καὶ Νεεμὰν ὁ Σύρος (Β' Βασιλ. ε' 1—27).

Ἐποχή : Ἐπὶ Ἰωρὰμ (897 π. Χρ.).

Ὁ Νεεμὰν ἦτο μέγας ἀνήρ, στρατηγὸς τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας Βεν-αδὰδ τοῦ Β', νικητοῦ τοῦ πονηροῦ Ἀχαάβ. Ἀλλ' ἦτο λεπρός. Πολλάκις μεγάλοι ἄνδρες ὑποφέρουν τοιαῦτα δυστυχήματα, ὡς ἀντιστάθμισμα τοῦ μεγαλείου των καὶ διὰ νὰ μὴ ἐπαίρωνται. Πρβλ. τὸν Παῦλον μὲ τὸν «σκώλωπα».

Ἡ μικρὰ Ἰσραηλῖτις κόρη, αἰχμάλωτος πολέμου, ὁδηγεῖ τὸν μέγαν Νεεμὰν, ὅπως ζητήσῃ τὴν σωτηρίαν του ἐκ τῆς τρομερᾶς ἀσθενείας. Ὁ ἄνθρωπος, ὅσῳ μικρὸς καὶ ἀσήμαντος καὶ ἂν ἦναι, πολλάκις δύναται νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὸν πλησίον του, καὶ τὸν πολὺ ἰσχυρότερόν του. Πρβλ. τὸν μῦθον τοῦ λέοντος καὶ τοῦ ποντικοῦ. Ὁ Χριστιανός, ὡς ἡ μικρὰ αὐτη Ἰσραηλῖτις, δὲν πρέπει νὰ παραλίπῃ οἱανδήποτε εὐκαιρίαν, ὅπως κηρύξῃ τὴν σωτήριον δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. Διδακτικὸν ἐπίσης εἶναι ὅτι ἡ μικρὰ αὐτη παιδίσκη ἀνταποδίδει καλὸν ἀντὶ κακοῦ, θεραπείαν ἀντὶ τῆς αἰχμαλωσίας.

Παρατηρήσατε πῶς ὁ Ἐλισσαιὲ καταρρίπτει τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ ὑπερηφανίαν τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ. Δὲν δέχεται τὰ δῶρά του οὔτε αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἀλλὰ τῷ στέλλει τὴν παραγγελίαν του διὰ τοῦ ὑπηρέτου του.

Ὁ θυμὸς τοῦ Νεεμὰν εἶναι εἰκὼν τῆς ἀνυποταξίας τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀποκρούει τὴν ταπείνωσιν τῆς μετανοίας καὶ τὴν ἁπλότητα τῆς πίστεως, ἣν ἀπαιτεῖ ὁ Χριστός. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν τόσα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων μένουν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ. «Ἂν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». Εὐθὺς ὅμως ὡς ὁ Νεεμὰν ἐξειέλεσε τὴν παραγγελίαν, ἐθεραπεύθη.

Ἡ ἁμαρτία τοῦ Γιεζεί, ἡ πλεονεξία καὶ τὸ ψεῦδος, εἶναι ἡ κοινοτερα ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Γραφὴ τὴν ὀνομάζει «εἰδωλολατρείαν» (Κολοσσ. γ. 5), διότι ὑποκαθιστᾷ τὸ κέρδος ἀντὶ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχήν.

Κυριακὴ 27 Φεβρουαρίου.

Οἱ οὐράνιοι ὑπερασπισταὶ τοῦ Ἐλισσαιέ (Β' Βασιλ ς' 8-23).

Ἐποχή : Περὶ τὸ 895 π. Χρ.

Ὁ Ἐλισσαιέ, διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως, σώζει τὸν στρατὸν τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὰς παγῖδας τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας. Μαθὼν ὁ βασιλεὺς ὅτι ὁ Ἐλισσαιὲ μαντεύει ἑκάστοτε τὰ σχέδιά του, στέλλει στρατὸν νὰ τὸν συλλάβῃ εἰς Δοθάν· καὶ τὸν περικυκλόνει ἐκεῖ. Ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸν σώζει, πατάξας τοὺς Συρίους μὲ ἀορασίαν· οὗτοι δέ μὴ βλέποντες ὁδηγοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἐλισσαιέ εἰς τὴν Σαμάρειαν, ὅπου θὰ ἐσφάζοντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραήλ, ἂν μὴ τὸν ἠμπόδιζεν ὁ προφήτης, ὅστις τὸν διέταξε νὰ τοῖς δώσῃ ἄρτον καὶ ὕδωρ καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθουν εἰς τὰ ἴδια. «Καὶ δὲν ἦλθον πλέον τὰ τάγματα τῆς Συρίας εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραήλ.»

Ὁ Θεὸς ἔστειλεν ἀγγελικὴν στρατιὰν μὲ ἵππους καὶ ἅρματα πυρός, ὅπως προφυλάξουν τὸν Ἐλισσαιὲ ἀπὸ τοὺς Συρίους. «Ἄγγελος Κυρίου στρατοπεδεύει κύκλῳ τῶν φοβουμένων Αὐτὸν καὶ ἐλευθερώνει αὐτοὺς» (Ψαλμ. λγ' 7). Ὁμοίως ἠλευθέρωσε τὸν Ἐζεκίαν (Β' Χρον. λβ' 6), τὸν Δανιὴλ (Δαν. ς' 16), τοὺς τρεῖς παῖδας (Δαν. γ' 19), τὸν Πέτρον (Πράξ. ιβ' 5), τὸν Παῦλον (Β' Τιμόθ. δ' 17).

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τοῦ Ἐλισσαιὲ ὁ Θεὸς ἐνήργησεν ὅπως ἐζήτησεν ὁ προφήτης διὰ τῆς προσευχῆς—ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ὑπηρέτου του καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Συρίων. «Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

—*Πᾶσα ἐγγραφὴ συνδρομητῶν γίνεται δεκτὴ μόνον δι᾽ ὁλόκληρον ἔτος, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου καὶ λῆγον εἰς τὸν μῆνα Δεκέμβριον, οὐχὶ δὲ διὰ τμῆμα ἔτους ἢ διὰ δωδεκάμηνον διάστημα ἀρχόμενον ἀπὸ ἄλλου μηνὸς ἐκτὸς τοῦ Ἰανουαρίου. Οὗτος εἶναι γενικὸς κανὼν διὰ τὰ περιοδικά, διότι ἄλλως ἀχρηστοποιοῦνται ὁλόκληροι σειραὶ διὰ τῆς ἐνάρξεως ἢ διακοπῆς τῶν συνδρομῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔτους.*

Ὅθεν παρακαλοῦνται οἱ τυχὸν (ἐξ ἀγνοίας ἢ παρεξηγήσεως τῶν ἡμετ. ἀνταποκριτῶν) προπληρώσαντες συνδρομὴν δι᾽ ἓν ἔτος (ἀπὸ Ἰουλίου 1921 μέχρις Ἰουνίου 1922) νὰ μᾶς ἐμβάσουν τὸ ὑπόλοιπον τῆς συνδρομῆς τοῦ ἔτους 1922—οἱ μὲν τοῦ ἐσωτερικοῦ δρ. 6,50, οἱ δὲ τοῦ ἐξωτερικοῦ (πλὴν τῆς Ἀμερικῆς) δρ. 7,50, οἱ δὲ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν 30 cents. *Οἱ τελευταῖοι δύνανται νὰ πληρώσουν τὸ συμπλήρωμα τοῦτο εἴτε πρὸς ἕνα τῶν διαφόρων ἐν Ἀμερικῇ ἀντιπροσώπων μας, εἴτε πρὸς ἡμᾶς ἀπ᾽ εὐθείας, ἀποστέλλοντες 10 Ἀμερικανικὰ γραμματόσημα τῶν 3* cents. *Οἱ δὲ θέλοντες (ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ συνδρομητῶν τοῦ 1921) νὰ ἀνανεώσουν τὴν συνδρομήν των διὰ τὸ 1922, ἂς ἐμβάσουν 60* cents *εἴτε πρὸς τὸν πλησιέστερον ἀντιπρόσωπόν μας εἴτε πρὸς ἡμᾶς ἀπ᾽ εὐθείας.*

—*Εἰς τοὺς ζητοῦντας παρ᾽ ἡμῶν σειρὰς τῆς ληξάσης ἑξαμηνίας 1921, ἢ τεύχη τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1921, δηλοῦμεν ὅτι ἡ παρακαταθήκη τοῦ τεύχους Ἰουλίου ἐξηντλήθη ἤδη ἐντελῶς, διαθέτομεν δὲ ὀλίγας μόνον σειρὰς τῶν 5 ὑπολοίπων μηνῶν. Δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς ἀνατύπωσιν σειρῶν, μόνον ἐὰν συγκεντρωθοῦν 500 τοὐλάχιστον αἰτήσεις, ἑκάστης πλήρους σειρᾶς τιμωμένης πρὸς δρ. 5.*

—*Εἰς τοὺς ἐν τῷ μετώπῳ ἀξιωματικούς, ὑπαξιωματικοὺς καὶ ὁπλίτας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ θὰ παρέχωμεν τὸν «Ἀστέρα» εἰς τὸ ἥμισυ τῆς συνήθους συνδρομῆς, ἤτοι πρὸς δρ. 5. Παρακαλοῦμεν δὲ ὅπως οἱ τοιοῦτοι συνδρομηταὶ μᾶς στέλλουν λεπτομερῆ καὶ εὐανάγνωστον τὴν διεύθυνσίν των καὶ μᾶς εἰδοποιοῦν ἀμέσως περὶ οἱασδήποτε ἀλλαγῆς διευθύνσεως, ἢ περὶ μὴ λήψεως φύλλου τινος.*

—*Παρακαλοῦνται πάντες οἱ ἀνταποκριταὶ καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ «Ἀστέρος» νὰ σπεύσουν τὸ ταχύτερον νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν πόσα φύλλα θέλουν νὰ τοῖς ἀποστέλλωμεν, ἢ νὰ μᾶς στείλουν τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ ἀποστέλληται τὸ περιοδικὸν κατὰ τὸ ἔτος 1922.*

ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ

Πολύκαρπος Γ. Λογγινίδης, Εὐάγγελος Πανούσης, Ἀριστείδης Μιχιτσόπουλος, **J. R. Brewster,** *Δημήτριος Μ. Καλοποθάκης.*